

**FACULTATEA DE LITERE ȘI FILOSOFIE
DIN BUCUREȘTI**

**ELEMENTE DE TOPONIMIE CU
PRIVIRE SPECIALĂ LA TOPONIMIA
OLTENIEI**

Curs ținut de D-I PROFESOR I. A. CANDREA

1932 — 1933

Definițiunea toponimiei ne-o arată chiar numele său. E un cuvânt compus din gr. *τόπος* care înseamnă "localitate" și *ὄνομα* "nume". Toponimia se ocupă, deci, cu studiul originii numelor de localități, a numelor geografice, și, prin aceasta, este în legătură cu geografia, interesându-l însă nu numai pe filolog și pe geograf, ci și pe istoric. Deși s'ar părea că această ramură n'are nici o legătură cu filologia, totuși, singurul care se poate sluji cu mult folos și de prețiosul material ce i-l oferă toponimia este filologul. Într'adevăr, domeniul filologiei e atât de vast că am putea numi această disciplină enciclopedia cunoștințelor unui popor studiată în evoluția lor. Și istoricul se interesează de evoluția popoarelor cercetînd fazele prin care a trecut, filologul pătrunde însă în sufletul poporului a cărui oglindă vie e limba sa. Graiul omului stă în raport direct cu cultura sa și cercetînd

evoluția unei limbi, originea cuvintelor, schimbările treptate de înțeles pe care le-au suferit aceste cuvinte, se pot obține cele mai prețioase rezultate privitoare la evoluția culturii poporului care o vorbește.

Toponimia îl interesează însă pe filolog cu deosebire. Pentru poporul românesc studiul numelor geografice aduce o prețioasă contribuție la cunoașterea trecutului său istoric atât de nebulos din cauza desăvârșitei lipse de documente. O epocă foarte întinsă a istoriei noastre, cuprinsă între veacurile III și XI, XII, e pentru oricine o enigmă, pentru că nici un izvor contemporan nu poate contribui la luminarea ei. După cum geologii au reușit să reconstituie fauna și flora diverselor epoci ale pământului, folosindu-se numai de urmele lăsate de animalele și plantele care acopereau altădată scoarța terestră, tot așa filologul poate afla ce popoare s'au perindat și s'au statornicit pe teritoriul nostru, slujindu-se de datele pe care i le procură numele de munți și de dealuri,

de văi și de râuri, de sate și orașe sau de vechi așezări ale acestora, de săliști și grădiști. Negreșit că în această cercetare, filologul trebuie să meargă mână'n mână cu istoricul: nici unul nu poate face un pas fără celălalt. Acela care a înțeles cel dintâi să facă la noi această legătură de colaborare a fost Hașdeu. Dacă a comis însă mari greșeli e pentru că s'a lăsat condus de impresiuni și de idei preconcepute de care orice om de știință trebuie să se ferească.

Piedicile pe care le întâmpină filologul în greaua cercetare a numelor topice sînt, în mare parte, extrem de mari și vom vedea de ce. Privitor la numele de localități anterioare perioadei romane nu se știe nimic, după cum nu se știe nimic despre popoarele peste care a venit să se suprapună elementul roman și despre limba pe care o vorbeau. Cine erau Sciții, Geții, Tracii? Ce limbă vorbeau? Scriitorii greci abia că pomenesc de pronunțarea "ciudată" a unor cuvinte. Astfel o mulțime de nume topice străvechi nu-și

găsesc nici o explicație și ne apar cu desăvârșire obscure. Ce e Argesul? Cu toate ingeniozitatea sa, explicația printr'un cuvânt armean dată de Hasdeu nu e cîtusi de puțin probabilă. Ce sînt Siretul, Prutul? Scriitorii romani au înregistrat forma ALUTA care e Oltul de astăzi. Dar care era pronunțarea exactă a numelui râului, cîtă vreme ALUTA ar fi trebuit să devie Arută și nu Olt? Cît privește numele topice romane ele par a fi dispărut cu totul în fața puternicului element slav.

Într'o recentă lucrare de toponimie, Les noms de lieu de la France, Auguste Longnon a arătat stratificarea elementelor topice ale Franței, înșirînd numele de origine galică, romană, greacă, etc. Pentru domeniul francez un asemenea studiu e foarte lesne de făcut, ținînd seama că cercetătorul are la îndemînă numeroase documente din cele mai vechi timpuri, în care sînt înregistrate mai toate numele de localități.

Noi, însă, nu posedăm documente mai vechi decît din sec. XIV, și acestea redactate într'o limbă slavică. Cîteodată un document unguresc cuprinde cîte

un element de toponimie românească. Firește că în asemenea condițiuni sarcina filologului e peste măsură de grea.

Ca să ne dăm mai bine seama de cât folos ne poate fi un document, să ne oprim la un caz foarte sugestiv. În Bănat există un sat Fîrdia (în pronunțarea dialectală Fărdzia) . Voind să căutăm originea acestui nume, în zadar vom răsfoi dicționarele slavice, în nici unul nu vom întîlni radicalul frŏd. Urmărind însă documentele privitoare la regiunea bănățeană, întîlnim numele acestui sat sub forma Tvîrdia. Vedem îndată că avem a face cu un derivat al cuvîntului slav tvrdŏ "cetate" și ne explicăm evoluția Tvîrdia > Tfîrdia > Fîrdia. Pentru regiunile românești din vechea Ungarie, există o culegere de documente orînduite după numele localităților ce le cuprinde. E aceea a lui Pesty Frigyes (A szörény vármegeyei hajdani oláh kerületek și Krassó vármegye története) , o lucrare indispensabilă pentru cine se ocupă cu studiul toponimiei românești. Se simte însă lipsa unei culegeri similare de documente românești care să cuprindă cel puțin un indice al nume-

lor topice. Filologul e silit să facă singur această muncă și, dacă nu isbutește să găsească formele intermediare, atunci trebuie să le reconstitue singur.

Înainte de a intra în însuși fondul materiei ce ne-am propus să studiem, să vedem cum putem stabili cu oarecare precizie de cînd datează un nume topic și de cine a fost creat, să vedem după care criterii se poate ajunge la asemenea rezultate.

Cunoaștem satul Telega din jud. Prahova. În ce privește originea numelui său nu e greu de văzut că e unul și același cuvînt cu teleagă. Ceea ce le deosebește e numai faptul că de-o parte înțîlnim, în a doua silabă, vocala e, iar în cealaltă parte diftonul ea. Nu cumva numele topice urmează alte legi fonetice? De sigur că nu. Deosebirea dintre aceste două forme e o chestiune de cronologie. Teleagă reprezintă o formă veche-slavă telega intrată în limba noastră atunci cînd un v.sl. ě putea deveni ea, atunci cînd mrěza, mreață, etc. Telega a intrat în limbă mai tîrziu, într'o epocă în care sl. e nu mai putea ajunge la ea.

Această epocă e desigur posterioară veacului X, adică posterioară intrării elementelor ungurești în limba română, elemente care nu mai prezintă trecerea e > ea.

Bahna e numele unor localități din jud. Mehedinți și din nordul Moldovei. În v. slavă întâlnim forma bagno cu înțelesul de „baltă” dar un v. sl. g nu ar fi putut deveni h și bagno ar fi putut fi reflectat în limba noastră doar prin bagnă sau bamnă (după cum ocnă > ognă > omnă). Întâlnim însă tot în domeniul slavic și forma cu h. Într'adevăr bahna apare în cehă și în ruteană. De ce origine ar putea fi forma românească? Cu Cehii nu am avut relațiuni de cît prin păstorii români cari străbăteau cu turmele lor pășunile din munții Boemiei, fără ca ei să fi trecut vre-odată pe la noi. Cu Rutenii relațiunile au fost însă mai strînse dată fiind apropierea lor de regiunea moldoveană și desigur că Bahna moldoveană e de origine ruteană. Dar e surprinzătoare prezența acestui element rutean în Mehedinți și el ne face să ne gîndim - țî-nînd seama și de alte nume care prezintă de asemenea

particularității rutene - la oarecare infiltrațiuni rutene de-a lungul Carpaților noștri. E posibil ca alături de forma v.sl. bagno să fi circulat în v.sl. și o formă bahno care ar explica de o parte formele ruteană și cehă, și de altă parte forma românească.

Gorgani e numele unei biserici din București al cărei nume l-a explicat d.N.Iorga în sensul că biserica, trebuie să fi fost așezată pe niște gorgane. Gorgane se numesc niște movile, tumuli, morminte rămase de pe urma Cumanilor și Pecenegilor care au locuit mult timp pe pământul nostru. În cumană cuvântul apare sub forma kurgan, korgan devenit, prin asimilarea lui k, gorgan. În toponimia noastră apare însă și forma Gorhan în județele Roman, Iași și Mehedinți. Am arătat mai înainte că trecerea lui g > h e o particularitate ruteană și, dacă prezența unui element rutean e firească în județele Moldovei, nu înțelegem ce caută în județul Mehedinți. Acest-nume vine să se alăture și el pe lângă cel studiat adineauri, bahna, ca să ne sugereze o nouă problemă de istorie și de lingvistică.

Un nume care nu a fost explicat până acum e acela al gîrlei Coisca din jud. Argeş. E clar că derivă din v.sl. konb "cal", konbska "de cal, a calului". Trecerea lui -nó la -i ne arată că acest nume trebuie să fi fost dat înainte da ń să fi devenit i în limba romînă; într'o epocă în care cuń > cui, călcîn > călcîi, mai putea konĩska să devie coisca. Cele mai vechi texte romîneşti, începînd cu sfîrşitul veacului al XV-lea, nu mai prezintă ń, deci numele acesta trebuie să fi fost creat înainte de veacul al XV-lea.

August Longnon scrie: "Les noms de lieu se présentent a nous comme d'anciens mots à sens précis, cristallisés et stérilisés plus ou moins rapidement, vidés de leur sens originaire".

Comparaţi de-oparte: Cetatea, Obîrşia, Poiana, Dumbrava, Cotul-lung, Cornetul, Costeşti, Bivolari, etc. şi de altă parte: Bucovu, Dîmboviţa, Dîlga, Ilfov, Predeal, Peceneaga, etc. O mulţime de nume comune care au existat cîndva în limba noastră au dispărut astăzi din circulaţie. Ele şi-au avut viaţa

lor: s'au născut, au evoluat suferind diferite schimbări fonetice și semantice și apoi au pierit. Asemenea cuvinte le regăsim în documente slave anterioare primelor texte de limbă română, iar foarte multe au rămas cristalizate în nume topice și în onomastică.

(Onomastica sau, cum i se mai spune, antroponimia *ὄνομα* "om" și *ὄνομα* "nume" - se ocupă cu studiul numelor de persoane. Ea e așa de strîns legată de toponimie încît atunci cînd voim să cercetăm numele topice ale unei regiuni e neapărată nevoie să cunoaștem cît mai bine și numele locuitorilor acelei regiuni din timpurile cele mai depărtate, pînă astăzi. Numele de persoane nu sînt numai acele consacrate de biserică și păstrate ca nume de sfinți; foarte multe sînt apelative, calificative date ca porecle unor anumiți indivizi și perpetuate apoi ca nume de familie, cum sînt: Dascălu, Lungu, Cioară, Bălțatu, Cîrnu, etc.).

Dintre cuvintele dispărute din graiul comun și păstrate ca nume topice vom cita cîteva mai caracteristice.

Sturul apare în toponimie ca nume de munte în jud. Gorj, în Țara Hațegului. Cuvîntul acesta, aproa-

pe dispărut din limbă, se mai întrebuintează ici colo prin Moldova și Ardeal cu înțelesul de "țurțur de funingine"; în Psalt. Scheiană apare o singură dată cu înțelesul de "țurțur de gheață", dar odinioară, în timpurile primitive, la originea limbii române, trebuie să fi avut înțelesul de "stîlp, coloană". Căci acest cuvînt nu e alt decît v. grec *στύλος*, "coloană, stîlp", devenit în latina vulgară din Pen. Balcanică STULUS și păstrat în albaneză sub forma *stul*. Desigur că s'a dat acest nume unui munte din cauza înfățișerii sale asemenea unui stîlp.

Văcarea e numele a două sate din jud. Gorj și Muceș și e citat și în Hațeg de d. O Densusianu. În limba curentă nu există acest cuvînt și nici un dicționar nu-l înregistrează, totuși e sigur că a circulat. E un derivat din lat. VACCA, VACCARIA, denumindu-se astfel un loc sau un sat unde se afla o văcărie. Ceva asemănător întîlnim în toponimia franceză. A Longnon, în lucrarea citată (pag. 156), ne arată un întreg șir de nume de localități: Vachères, la Vachère, Vacquières,

toate derivate din VACCARIA, alături de care trebuie puse diminutivul Vaqueirolle și Vacquiers > VACCARIUM sinonim cu VACCARIA.

Fătăciunea e un nume care apare în județele Mehedinți, Olt, Bacău, Tutova. E un cuvânt păstoresc dispărut din limbă, care derivă din lat. FOETATIO (-onem) și a însemnat "locul unde fată oile". Îl întâlnim pentru întâia oară într'un doc. slav din an. 1545, unde se vorbește de "cîmpul pînă unde au fost fătăciunile Vădăștrenilor" (Cuv. d. Bătrîni I, 241), mai tîrziu, într'un doc. din 1606, sub forma fătăcină (scris greșit fătăcenă, ibid. p. 151) și în diverse alte documente și texte vechi.

Un cuvînt interesant este GRUIUL. Derivat din lat. vulg. grunium, care avea înțelesul de "rît de porc" (înțeles cu care s'a păstrat într'o mare parte a domeniului romanic: ital. grugno, fr. groin, prov. gronh, etc.), a luat în dialectul aromîn sensul de "bărbie" (gruflu) În Oltenia, în Banat, Bucovina și în Transilvania s'a menținut sub forma gruiu, cu însemnarea spe-

cială de "vîrf, muche de deal, delușor", înțeles pe care-l regăsim și în franc.groin,dialectal (Auvergne) grunh, mai ales ca nume topic dat unor vîrfuri de munți. In festul Țării-romînești, cuvîntul gruiu s'a păstrat numai în Moldova, cu sensul de o parte a căruții, numită în alte regiuni pisc sau furcă. Intrebuițarea însă în trecut a acestui termen, în tot cuprinsul teritoriului locuit de Romîni, cu înțelesul de "vîrf de munte, deal", ne-o dovedește toponimia. Astfel avem Gruiful în Gorj,Vîlcea, Argeș, Muscel,Vlașca, Ilfov, Olt, Prahova, Dîmbovița, Buzău, Covurlui, Bacău, Neamț, Suceava, Iași, etc., iar dimin. Gruietul în Gorj și Vîlcea. Marea extindere a acestui nume topic ne dovedește cît de frecventă a fost întrebuițarea lui ca nume comun cu înțelesul de "deal", pe tot cuprinsul Țării-romînești.

Gurga e numele unui munte din jud. Prahova și al unui plai din jud. Dîmbovița. El reprezintă un lat. vulg. GURGA (fr. gorge,it.gorga) și,ca și fr. gorge de montagne, s'a dat ca nume unui accident de teren

putînd să însemne "strîmtoare în munți". S'au păstrat pînă astăzi derivatele gurguiu și gurguiat, dar cuvîntul primitiv gurgă a dispărut.

Cuca e numele pe care-l poartă foarte multe dealuri în special din Oltenia, Bănat și S.V. Transilvaniei.

Cuca, 2 sate (Argeș) din care unul e numit și Dealul Cuca.

Cuca, com. (Covurlui): "Pămîntul acestei comune e mai mult argilos și nisipos; situația e caracterizată prin munți și dealuri numeroase".

Cuca, deal (Gorj).

Cuca-cu-Pietrele, deal (Gorj).

Cuca-Bănescului, deal (Gorj).

Cuca-naltă, deal (Gorj).

Cuca, pârîu (Muscal).

Cuca, 3 dealuri (Mehedinți).

Cuca, prival (Brăila).

E un cuvînt care a circulat în limba noastră și care presupune un prototip latin vulgar neatestat CUCA. S'a păstrat în restul domeniului romanic cu înțelesul

de "stog de fîn"; "delușor" și a circulat și la noi pînă în ultimul timp, căci sînt țărani care își amintesc a-l fi auzit cîndva cu înțelesul de "delușor".

Faurul apare cî nume de dealuri, pîrae, sate în județele Mehedinți, Olt, Vaslui. Se recunoaște într'însul lat. FABER care a circulat în limbă, păstrîndu-se în Faur, numele popular al lunii "februar" (alături de făurar) și care a dispărut fiind înlocuit prin cuvintele fierar, covaciu, potcovar.

Decindea apare ca nume de deal în jud. Vîlcea. În graiul comun apare astăzi foarte rar întrebuintat de ciobanii din Ialomița. Il întîlnim foarte des la croniciari și de vre-o cîteva ori la Odobescu. E un derivat din lat. DE-ECCE-INDE și înseamnă "de aicicolo" (Cele de decindea părți ale rîului Iordanului, Tik-tin, R.d.Wp., s.v. decindea). Un sat în jud. Dîmbovița e numit Dăcindenii, deformat din Decindenii, așezare de oameni veniți de la Decinden.

Prîmezu e citat de d. O. Densusianu în Graiul din Tara Hategului ca nume de deal. În graiul comun se

Fasc. II ELEMENTE DE TOPONIMIE, Prof. I.A.CANDREA

întâlnește foarte rar cu înțelesul de "perete despărțitor" și e un derivat din lat. PER-MEDIUM „prin mijloc”.

Intr'un lexic slavo-român din sec. al XVII-lea, de origine munteană, pe care l-a studiat Hasdeu în Cuv.d. bătrâni, I, 259-312, se găsește cuvântul UTURE, cu înțelesul de "bufniță" sau "cucuvea" (Hasdeu, ibid. 309). Cuvântul, înrudit cu alb. ut, bulg. utva și sîrb. utina "cucuvea" și acestea înrudite cu vgr. ѸтѸръ, lat. otus, cu același înțeles, a dispărut cu desăvîrșire din limbă. S'a păstrat însă în numele topic Uturinu sau Uturina, baltă în jud. Dolj (com.Desa) nume netrecut în Marele Dicț.Geografic, dar înregistrat de Frunzescu și de Dicț.Statistic, publicat de Leonida Colescu (vol.I, p. 318).

Imuroasa e numele unui pârâu din jud. Gorj. Forma primitivă a acestui cuvînt, im "nero", "urdărie"
< LIMUS, mai circula și astăzi elaturi d derivatu
său imos < LIMOSUS. Imuros < LIMUROSUS îl întîlnim la
Cantemir în Istoria ierogl'fică cu nylesul de "ro-

roios, mocirlos", dar a dispărut astăzi din grai.

Șestu și Șestioara se întîlnesc ca nume de ape în jud. Gorj. Intrebuințat foarte des în Bănat cu înțelesul de "șes", Șestu apare de multe ori în topografia Transilvaniei de N.V. și în unele părți ale jud. Prahova. În ceea ce privește etimologia acestui cuvînt, observăm că nu are nici o legătură cu lat. SESSUM, căci nu se poate explica prezența lui t. Înrudite cu rom. șest apar în italiană, sesto, în spaniolă, siesto, în v. portugheză, sesto, pe care romaniștii le derivă dintr'un SESSITARE, frecventativ al lui SEDERE. Cum în limba romînă nu s'a păstrat nici o urmă a acestui verb, e de presupus că a existat în latina vulgară un substantiv SESSITUM > SESTUM, care trebuie să fi fost foarte răspîndit în domeniul nostru, căci întîlnim în Maramureș, Solnoc-Dobîca, derivatul șestîină format din șest prin contaminare cu padină, cuvînt de origine slavă, sinonim cu acesta.

Șearba apare, între altele, ca nume de sat în

Tecuci. Cuvintele șerb și șearbă <SERVUS, SERVA se mai întrebuințează astăzi în literatură. Au dispărut însă din graiul poporului, fiind înlocuite cu sinonimele de origine slavă rob și roabă, păstrându-se în toponimie și în onomastică (Serbu, Șerban, etc.).

Picuiul e un nume pe care îl întâlnim foarte des în toponimia din S.V. țării. D.O. Deñsusanu l-a înregistrat și ca nume comun în Țara Hațegului cu înțelesul de „vîrf de munte” și-i presupune un prototip latin vulgar PICCULĒUS derivat dintr'un radical PICC-. Cuvîntul trebuie să fi fost foarte răspîndit căci finalul -ui îl întâlnim în cîteva nume topice ca: Gurguiu, Ticluîu, Țugluîu, iar acestea își datoresc terminația influenței cuvîntului picuiu.

Foarte multe localități, șesuri, etc., din țară, poartă numele de Purcărețu. Alături de acest nume trebuie puse și Căprăreța (munte în Vîlcea), Căprărețele (deal în Vîlcea), Porcărețu (deal Mehedinți), Purcărețu (sat în Mehedinți), Văcăreța, prezentînd același sufix -ărețu (ferinin -ăreța). Originea și

răspîndirea acestui sufix, ce reprezintă un sufix latin -ARICIUS, au fost studiate de d.A.Thomas în Nouveaux essais de philologie française.

A. Longnon (op.cit., pp. 156-157) ne spune: "Le "curieux capitulaire De Villis, édicté par Charlemagne, antérieurement à l'an 800, révèle l'emploi "au VIII-e siècle, comme synonymes de plusieurs mots "qui viennent d'être passés en revue, de termes qui "s'en distinguent par la désinence -ARITIA, employée "au lieu de -ARIA. On lit à l'article XXIII de cette "ordonnance: In unaquaque villa nostra habeant judices vaccaritias, porcaritias, herbicaritias, capraritias, hircaritias, quantum plus potuerint".

In toponimia franceză se întîlnesc următoarele derivate:

din VACCARITIA: "Vacheresse, la Vacheresse, Vacheresses, Vacqueresse, Lavacqueresse;

din PORCARITIA: Porcheresse, Pourcharresse, etc.;

din CAPRARITIA: Chevresse (care ar prezenta o contracțiune), Cabrerets (dintr'un sinonim masculin sau neutru).

Aceste cuvinte, care nu se mai găsesc în graiul de astăzi și nu sînt înregistrate în lexicele vechii limbi românești sau în cele dialectale, s'au cristalizat în numirile topice, strîns legate de pămîntul țării, fără ca vre-un factor străin să le fi putut face să dispară.

Mal e un nume ce apare foarte des în toponimia românească și prezintă pentru filolog un interes deosebit. D.O.Densusianu, într'unul din cele dintîiu studii de toponimie românească (Urme vechi de limbă în toponimia românească, studiu publicat în "Anuarul seminarului de istoria limbii și literaturii române de pe lîngă Facultatea de litere din București"). I.Studii de filologie publicate de O.Densusianu, București, 1898 s'a ocupat, între altele, și de acest nume și concluziunile la care a ajuns sînt dintre cele mai interesante. Intîlnim în toponimie numiri ca: Malul rupt, Malul surpat, date unor munți sau dealuri. Cunoscînd înțelesul de astăzi al cuvîntului ne întrebăm cum a putut fi dat ca nume unui munte. In-

rudit cu rom. mal e albanezul maľ "munte". Fie că e împrumutat din albaneză, fie că e luat din altă limbă, rom. mal a trebuit să aibă și el mai întâi înțelesul de munte. Dar studiul toponimiei nu ne duce numai la reconstituirea multelor cuvinte dispărute astăzi din graiu. Cercetarea numelor topice ne poate arăta stratificarea diferitelor neamuri care s'au aciuit pe pământul țării lăsînd urme ce n'au putut fi șterse, ci s'au păstrat neatînse pînă astăzi.

Peceneaga (sat, pădure, gîrlă, în jud. Tulcea, Pecineaga, o gîrlă în jud. Buzău (com. Sărulești), Peceneșca (sat lîngă Mehădia) sînt urme lăsate de Pecenegi, un popor care a stăpînit multă vreme o bună bucată din țara noastră și înrudit cu Cumanii a căror urmă se mai păstrează în toponimie (satele Comana, Comani) și în onomastică (Coman). De la aceștia din urmă mai păstrăm numele județului Teleorman care reprezintă forma cumanică Deli-orman "pădure nebună" (mare, deasă)". În Dobrogea întîlnim chiar un Deliorman.

Caracal, nume pe care mulți îl credeau o amintire a împăratului roman Caracala, e și el o rămășiță cumanică, kara kalé însemnând "orașul negru". Niçi Severin nu are vre-o legătură cu împăratul Sever, ci e slav. sěvernŏ "de la nord", deci "orașul de la nord." Avem a face cu urma lăsată de o așezare de slavi.

Giurgiu e o rămășiță a numelui patronului corăbierilor genovezi, San Giorgio.

Troianul e o urmă de așezare bulgărească și nu reprezintă direct forma Traian, care în limba română ar fi trebuit să devie Trăzîn, ci trecută prin filiera bulgară.

Sînt nume de locuri care se păstrează ca o remi-niscentă a unei epoci de bilinguitate, cînd Slavii nu se contopise încă cu populația traco-romană și își mai păstrase întrucîtva individualitatea națională și lingvistică.

Glîmbocata e un exemplu dintr'o întreagă serie de nume topice care ilustrează un proces interesant. In toponimia romînească există numele Adîncata, un deri-

vat din adînc. Această noțiune e exprimată în slavă prin cuvîntul glîmboc. În epoca de bilinguitate s'a alăturat lui glîmboc sufixul -ata de origine latină pe care îl cuprindea Adîncata și astfel s'a născut forma Glîmbocata.

Un proces identic s'a petrecut cu împrumutarea unui sufix de origine slavă în cuvîntul Arșița format după Sușița derivat din slavul suhō "uscat, ars", (ct. mai sus Șestină).

- O prețioasă contribuție aduce studiul toponimiei și istoriei culturale și economice a țării noastre. Numeroasele locuri ce poartă numele de Drumul oilor ne indică drumul pe care-l străbat turmele de la munte la iernatic, drumuri ce se'ntind de la nordul Carpaților și pînă la baltă. Tot de origine păstorească e și numele topic Amiaza și care s'a dat locului unde se odihnesc turmele la amiază. Același lucru îl designează Merezu, un derivat din lat. MERIDIES, precum și Obedinu, de origine slavă.

În aceeași categorie intră și numele localității

bănăţene Iam, nume ce apare în documente din 1335. Iam e astăzi o staţiune de drum de fier între Anina şi Biserica Albă. Altădată trebuie să fi fost aci o staţiune de cai de poştă, căci cuvîntul de origine turco-tătară jam, păstrat în sîrbă şi rusă, are această accepţiune. De aci pornesc într'adevăr numeroase drumuri şi cu siguranţă numele localităţii e o reminiscenţă a vechii staţiuni de cai de poştă ce se află aci.

Mizil. Localitate în jud. Buzău, îşi trage originea dela numele comun menzil (care apar în documente şi sub formele minzil şi mizil).

Cuv. acesta, de origine turcească (menzil) înseamnă staţie de cai de poştă (vezi exemple la Şeineanu, Influenţa orientală, 2. pg. 79).

Localitatea aceasta trebuie să fi fost pe vremuri o staţie importantă de cai de poştă, pe vremea cînd nu exista alt mijloc mai repede de călătorie.

Am arătat că toponimia poate elucida în multe cazuri puncte obscure din istoria noastră culturală şi

economică și am citat din numeroasele exemple, ce le avem la îndemână numele localității Iam care apare încă din 1335 în Bănat ca centru de comunicație, ca nod de drumuri și a cărui origine e turco-tăt. jam, stație de cai de poștă".

Alt exemplu mai caracteristic e Doftana. Intr'un curs pe care l-am făcut tot aci acum 8 ani, m'am ocupat de acest nume topic și am arătat etimologia sa pentru a cărei paternitate s'a iscat mai târziu o aprinsă polemică între alți doi filologi.

Doftana (Prahova) este situată într'o regiune petroliferă. Dacă urmărim numele de localități din țară, mai întâlnim în altă regiune petroliferă, Bacău, Dofteana (ca nume de sat, părau și pădure) și diminutivul Doftenița (ca nume de părau). E clar că avem a face cu un derivat din dohot "păcură" > Dohoteana > Doh-teana > Doftăna, Doftana. Dohot e împrumutat din ungară, iar ung. dohot, dohat, ung. dohađt, sînt împrumuturi din ruteană în care apar formele déhot, dóhct reprezentînd un v. sl. degŏtŏ "păcură".

Prezența unui nume topic de origine ungară în județul Bacău nu trebuie să ne surprindă căci întâlnim acolo numeroase așezări de Unguri. Cît privește numele din Prahova, el trebuie să fi fost dat de exploataorii veniți din Bacău ca o reminiscență a locului de unde veniseră.

Foarte multe locuri poartă numele de Bourul și Zimbrul. Astfel întâlnim Bourul ca nume de munți, în județele Bacău, Suceava și Neamț, ca nume de deal în Tecuci; Bourii ca nume de sat în Bucovina; Boureni, sat în Dolj și Suceava, deal și vale în Suceava; Buhorelú, deal și yale în Mehedinți. Zimbru, sinonimul său, apare ca nume de sat în Arad, plasă în Covurlui, sat în Roman, etc. și întâlnim de asemenea nume ca Piatra-Zimbrului.

În ceea ce privește etimologia acestor două nume unul e de origine latină, celălalt de origine slavă. Bour e moștenit din lat. BUBALUS > buăr (prin căderea lui -b- intervocalic), formă care apare în mai toate textele românești, > buor (prin trecerea ă > o după

labiala u), > bour (prin metateză), > boor (prin asimilație), > bor (prin contracțiune). (In privința evoluției fonetice, cf. NUBĪLUM > nuăr > nuor > nour > noor > nor)

Zimbru reprezintă un v.l. z̄mbr̄o și e păstrat mai ales în părțile Maramureșului și N. Moldovei.

Știm că tradiția istorică pune în legătură întemeierea principatului Moldovei cu urmărirea unui zimbru sau bour de către maramureșeanul Dragoș. E sigur că pe acea vreme - și mult după aceea - au existat bouri pe la noi, dar împrejurări neprielnice l-au făcut să dispară de pe suprafața pământului și se știe că cel din urmă bour a fost vînat în anul 1627 în Polonia.

Prezența atîtor nume topice, care amintesc zimbrul sau bourul, ne arată că trebuie să fi fost foarte numeroși prin pădurile noastre, și dacă n'am fi întîlnit atîtea localități cu numele de Bouru, Zimbru, etc., am fi putut crede că acest animal e legendar și nu a existat niciodată decît în închipuirea oamenilor.

Un alt animal a cărui existență vine s'o confirme toponimia e castorul. În romînește se numea altădată, cu un cuvînt de origine slavă, breb <v. sl. bebrŏ "castor" (înrudit cu germ. Biber), pe care îl întîlnim numai ca nume topic: Brebu: baltă (Dolj), isvor (Buzău), heleșteu (Prahova). Din derivatul adjectival v.sl. bebrŏnŏ s'au păstrat în toponimie formele Breabănu, pîrăiaș (Teleorman) Balta Brebenilor, baltă (Dolj), Brebina, rîu, deal, sat (Mehedinți), viroagă cu apă (Vlașca); diminutivul Brebenelu, vîlcea (în Olt). Alte derivate Brebeanca, Brebenesti (< numele de persoană Breabăn), Brebinari.

În toponimia altor țări întîlnim de asemenea numele animalului de care ne ocupăm. Astfel: Biberbach (Austria), Biberwier (Tirol), Bebrina, Brebernica (Croatia), Bobrova

(Moravia), Biberka (Galiția), Bebrovo (Bulgaria) ;
Bibr-acte (Galia); Bièvre (Franța).

Cele mai multe nume topice derivate din rom.breb,
breabăn, v.sl. bebrŏ sînt date unor rîuri, bălți, mlaș-
tini, pîraie. Cînocînd viața acestui animal, care
trăește pe lîngă ape, înțelegem de ce i se putea da
unei localități, pe lîngă care trăia o colonie de cas-
tori, numele amintite mai sus. In alte ținuturi mai
trăesc și astăzi castori, dar la noi au dispărut cu
deavărîșire fiind vînați pentru blana lor atît de cău-
tată. E sigur că mai existau pe vremea lui Dimitrie
Cantemir, căci autorul Istoriei ieroglifice îl numește
Brebul pe Postelnicul Burnaz, după cum înlocuește nu-
mele celorlalte personaje cu nume de animale existen-
te.

E de observat că de la animalul acesta, din cauza
felului său de viață, și-au luat numele: planta "Cory-
dalis Marschalliana", breabăn, brebenel, brebeni (cf.
germ. dialect. și v. germ. Biberwurz) ; planta bobor-
nic, bobovnic, bribornic, bribovnic "Veronica becca-

c crește prin pîraie, bălți, propi cu apă și

mlaștini. In limbile slavice ne întâmpină de asemenea derivate din v.sl. nebrŏ ca nume de plante: rus. bobrovnikŏ "Magnolia"; bobrovikŏ "Spartium scoparium", "Genista scoparia"; - bobrovica "Menyanthes trifoliata". (Aceasta din urmă crește prin lacuri și mlaștini și se numește la noi trifoi de baltă; cf. germ. Biberklee devenit prin etimologie populară Bitterklee și Fieberklee).

Coșuștea e o apă ce isvorăște din Cracu-Cerbului, la hotarul Bănățului, aproape de care se află două vîrfuri de munți Ielenița-mare (Ienalățu-mare) și Ielenița-mică (Ienalățu mic); între acestea două se află Poiana-Balta-Cerbului. Rîul străbate comunele Isverna și Nadnova, unde se află muntele Cerboanța. In aceeași regiune găsim, în comuna Cloșani, pîrăul și dealul Ciuta și, tot acolo, muntele Cerbul. După cum reiese din nomenclatura topică ne aflăm într'o regiune foarte populată de cerbi, căci, afară de Ciuta și Cerbul - cu derivatele sale - a căror origine e ușor de văzut, toate celelalte nume sînt în legătură cu a-

celași animal. Intr'adevăr, Ielenița și Ienalățu, co-
rrespunzătoare localității din Serbia Jelenac, derivă
din slav. jeleni "de cerb"; iar Coșuștea își are ori-
ginea în v.sl., srb., bg., Košutā "cerboaică", "ciută",
probabil sub o formă diminutivală *Košutče (> Košutše >
Košuște prin metateză), - cf. Košutica, pîrau la S.E.
de Novipazar și sat în Bosnia, lângă Sarajevo.

Dacă urmărim întreaga toponimie a țării, consta-
tăm o mulțime de ape numite Pîrăul-Cerbului. Aceasta
se explică din faptul că cerbii au obiceiul de a se
strînge noaptea la marginea unei ape, unde vin să se
adape.

Cerbii astăzi au dispărut aproape, doar dacă îi
mai găsim prin cerbării. Dar ca atîtea locuri să fi
luat numele de cerb (ciută, cerboaică, etc.), trebuie să
fi fost altădată foarte numeroși.

Din cele arătate pînă acum, am văzut că foarte
adesea se poate indica dacă un nume topic e mai vechiu
sau relativ recent, dacă e din epoca primei așezări
a Slavilor printre Romîni, (căci nu vorbim de nume ro-
Fasc. III Elemente de Toponimie, Prof. I.A. Candrea

mane sau preromae, care nu s'au păstrat decît într'un număr foarte restrîns și pe care nu putem să le explicăm cu toată garanția științifică), sau dacă e dintr'o epocă posterioară sec. XI-XIV, modernă (bulgară, sîrbă, ungară, turco-tătară) sau contemporană (colonii streine, așezări romînești).

De ce nu s'au păstrat elemente romane sau preromane în toponimia noastră?

Au încercat unii cercetători să explice oarecari nume de rîuri străvechi. S'a spus despre Cerna că ar reprezenta pe DIERNA, TIERNA, înregistrate de Tabula Peutingeriană, că Prutul ar fi Πυρστος, că Argesul ar fi Ὠρσίσιος, pomenit de Herodot - deși nu corespund din punctul de vedere al așezării. Dar s'au pierdut numeroase numiri străvechi de ape mari, numiri care în genere se păstrează, și s'au numit cu numiri recente slavice. De ce rîuri mari ca Dîmbovița și Ialomița au nume slavice? În timpurile străvechi populația romanică din ținuturile noastre trăia la munte și se ocupa cu păstoritul. La munte, pe lângă izvor, Dîm-

bovița- de pildă - e o apă mică; abia la șes își mărește albia și apare mai impunătoare. În genere apele poartă, la izvor, alt nume decît acela pe care-l au în regiunea în care ajung mai mari. E destul să ne gândim la maestoasa Dunăre care, în Pădurea Neagră, poartă numele de Aach "apșoară". De sigur că numele pe care l-au avut apele la izvor, nume date de populația autohtonă, s'au pierdut, impunîndu-se numele date de Slavi apelor pe care aceștia le-au întîlnit la șes. Așa se poate explica păstrarea unor nume vechi de rîuri ca Oltul, Siretul, Lotrul, etc., care au un curs foarte întins în regiunea muntoasă.

Intr'adevăr, numele Oltului nu poate fi despărțit de ALUTA, α λ ο υ τ α, care prin mijlocirea Slavilor devenise Olt, așa cum l-am păstrat. Prutul, a cărui formă străveche nu o cunoaștem, apare la scriitorii greci ca π ρ υ τ ο ς, formă ce reprezintă fie pronunțarea grecească a numelui, fie o greșeală de transcriere. Motrul și Lotrul își află corespunzătoare în formele celtice Matra, Matrona (din care fr. Marne) și

Lutra (de unde numeroase nume de râuri în Elveția, nordul Italiei, Germania: Lauter, Luther, Lutra, Lauter (lautro, bain); Malia, Moder et Matrona, Marne, Meyronne (māte - mère). (Danzat, 199). De radicalul lut- (comp., vechio ionic. loth "murdărie, tină", înrudit poate cu lat. lutum) ține și galicul lautro, glosat prin "baie", care aparține aceluiași familii în v.ir. loathar, lothor, gr. λοθρόν "baie", lat. lautum (lavare). A dat în Franța lure (numit înainte Lutra și un compus Lavolautrum (pomenit la Grégoire de Tours) s'a păstrat în numele topic Vollere, etc.); Someșul, apare la Greci ca Σάμος, Murășul ca Μάριος, iar Tisa, poate tot greșit transcrisă, apare ca PATHUSSUM.

În orice caz nu avem urme sigure de nume romane. Dacă întâlnim localități cu numele Făgetul, Ulmetul, nu putem spune că ele reprezintă niște prototipuri latine FAGETUM, ULMETUM cum e cazul cu italian. Fageto, Ulmeto, ci sînt apelativele făget, ulmet, care circulă

în graiul comun. Dacă însă am fi păstrat în toponimie numele RATIARIA sub formă de *Rățare, cuvânt care în limba comună nu înseamnă nimic, am fi putut susține că avem într'adevăr o urmă de toponimie romană în domeniul nostru. (În Bulgaria, districtul Pаланca, există o localitate ARCAR (cit. arțar), care reprezintă chia. lat. RATIARIA).

Foarte interesant pentru studiul toponimiei e cum s'au format numele de localități.

Cei dintâi locuitori ai unei regiuni restrânse numesc apele, munții, diversele accidente de teren și particularități caracteristice ale ținutului pe care îl locuiesc, și pe care îl străbat, cu însuși numele comun care le designează. Apele primesc numele de riu, pîrâu, gîrlă, potoc (ung. patak), baltă, bahnă, etc. Dealurile și munții sînt denumiți munte, deal, muncel, movilă, măgură, dîlmă, coastă, față, dos, vîrf, pisc, culme, etc. Diversele accidente de teren primesc numele de vale, groapă, pesteră, etc. Așezările de locui-

tori se numesc: oras, sat, cătun; cele părăsite săliște. Locurile întărite de natură sau de mînă omului cețate, grădiște sau horodiște.

Această constatare o facem nu numai pe teritoriul Romîniei. Examinînd nomenclatura topică a întregului glob, vom observa fapte identice.

Gangele își trage numele din sanscr. ganga, "fluviu", iar Indus derivă din sanscr. sindhu care are aceeași accepțiune. În țările slavice apare numele topic Rjeka, identic cu slav. rěka "fluviu", rîu, alături de diminutivul său rečka. Fiume, localitate italiană ce se află la gura unei ape, e un derivat din lat. FLUMEN.

Orașul sfînt al mahomedanilor El-Medina înseamnă "orașul", după cum Roma era urbs, iar Atena Αθηνα, Stambulul, în turcește Istanbul, își trage numele din construcția gr. εἰς τὴν πόλιν.

Porto și Oporto sînt nume datorite calității de "port" a acestor orașe ca și Le Hâvre și Havana.

Cadix, în latină Gades, gr. Γαδεира, reprezintă

tă o formă feniciană gadir "întăritură, zid".

Ischię, o insulă de lângă Napoli, e un derivat din latinește I (N) S (U) IA > ISCHIA.

Arabia înseamnă în graiul comun al arabilor "deșert", iar Honduras și-a primit numele de "înfundături", din cauza adâncimii mării la coaste.

Cînt timp locuitorii cunoșteau un singur oraș, un singur munte, o singură apă, erau de ajuns aceste apelative. Incetul cu încetul, cînd raporturile dintre oameni au devenit mai frecvente, cînd orientarea a devenit o necesitate în călătoriile mai lungi, simplele apelative apă, munte, oraș, etc. au ajuns a fi un mijloc sigur de confuzie și s'a simțit nevoia să se precizeze, să se individualizeze numirile topice. S'a recurs atunci la mijlocul cel mai la îndemînă în mintea primitivilor, și anume adăogarea unui epitet. Rîul sau pîrăul au încetat a mai fi simplu rîul sau pîrăul, ci rîul mare sau mic, limpede sau turbure, alb, negru, repede, etc. Astfel avem Rio Colorado (Rîul Colorat), Fluviul Galben, Biela-Reka (Rîul alb), Marea Neagră,

Insula Formosa, râul Cernă("neagra"), Misisipi, (râul mare), etc.

Dealurile și munții, după forma, înălțimea sau înfățișarea lor, au căpătat numirile de dealul înalt, dealul sau muntele rotund, muntele cu zăpadă(Himalai), muntele alb (Mont-Blanc), muntele cenușiu (M. Cenigio).

În ce privește numele de localități, numirea simplă orașul, satul, nemai putînd persista față de atîtea alte orașe și sate, s'a simțit necesitatea de a li se adăoga și lor un epitet: mare (Satu-Mare) sau mic, satul sau orașul nou sau vechi (Neapoli, Civita-vecchia Cartagena, în feniciană "orașul nou", numită înainte Bossra > Byrsa "cetatea", satul sau orașul lung (cf. Satu Lung, ung. Hoszufalu "orașul lung"), de jos, sau de sus, din deal sau din vale, de lîngă mare, sau de lîngă cutare rîu.

Tot astfel se procedează și astăzi adîugîndu-se un epitet numelui unei localități mai vechi - atunci cînd se întemeiază una nouă -, sau se deosebesc două sau mai multe localități cu același nume (Bucureștii-Noi, New-York, Novo-Paris, Frankfurt am Main, spre deosebire de

Frankfurt an der Oder), sau se derivă din numele ve-
chii unui nou cum e Venezuela, diminutiv din Venezia.

În sfârșit, un alt mijloc la care s'a recurs pen-
tru deosebirea diferitelor localități a fost denumirea
lor după natura solului (nisipos, de ex.) sau după fau-
na și flora ținutului respectiv (ținutul cu urși, lupi,
vulpi, cerbi, etc. sau cu stejari, frasini, ulmi, etc.)

Numirile formate după vegetația care acopere dife-
ritele locuri vom vedea că sînt foarte numeroase. Numi-
rile de plante, bunăoară, au dat un mare contingent de
numiri topice, un contingent aproape egal cu cel dat
de numirile topografice (deal, apă, grui, munte, etc.).
Lucrul e și firesc. Unui loc pe care creștea multă fe-
rigă era natural să i se spună Feregaru, iar unei pă-
duri în care predomina stejarul Stejeretul (pornindu-
se de la construcția ca.: la ferigari, la stejeret, etc).

Cercetînd originea numelor de plante, ce apar în
toponimie, am ajuns la următoarea statistică:

1) Întîlnim 35 nume de plante (și arbori) de ori-
gine latină, fără corespunzătoare slavice. Între ace-
stea sînt: afin, arbure, căpsună, cînepă, cucută, curcu-

bătu, curechi, ferigă, floare, frașin, grîu, iarbă, iedera, in, jugastru, măr, mărăcine, pai, spin, trifoi, etc.

2). Numirile de plante de origine latină cu corespunzătoare slavice sînt în număr de 32 (socotind aci și bradul, de origine necunoscută dar de sigur străvechi) cu 146 de derivate din cuvintele de origine latină și cu 123 din cele de origine slavă:

Alun (sl. leska), anin (jelha), brustur (lăpus), coacăză (bruznic), corn (dren), fag (buk), ghindă (jir), inepăn (klek), mesteacăn (breaza), mără (cîmpina), nuc (oreha), paltin (iablan), plop (topol), salcie (vîrba), tei (lipa), etc.

3) În sfîrșit, întîlnim în toponimie 27 de nume de plante de origine slavă fără corespunzătoare de origine lat. și 56 de derivate ale acestora. În această categorie intră.

Bob, busuioc, ciulin, clocotici, drob, gladiș, leustean, mălin, mohor, răchită, stevie, tîsă, etc.

Interesant, și tot în legătură cu numirile de plante în toponimie, este chestiunea sufixelor. În această

privință putem grupa următoarele categorii:

1° Unele plante își schimbă genul și astfel întâlnim alături de cer, ciulin, frasin, etc. formele Ceroaia, Ciulina, Frasina, Goruna, Stejerica, Teișoara, etc.

2° Întâlnim în numirile topice, derivate din plante, sufixe cu funcțiuni neobișnuite în graiul de astăzi. În această categorie avem sufixul -osu, -oasa. Azi nu mai auzim pe nimeni spunând că un loc e copăcios sau păltinos, dar în toponimie ne întâmpină foarte des localități cu numele: Aninoasa, Arțăroasa, Brusturoasa, Cărpănoasa, Cepoasa, Ciulinosu, Copăciosu, Păltinoasa, Păroasa, Plopoasa, Răchitoasa, Teioasa, Urzicoasa, etc. derivate din anin, artar, brustur, etc.

Acest sufix este foarte interesant pentru că, deși nu avem nici o rămășiță din toponimia romană, găsim în el o urmă a felului în care procedau Romanii la numirea localităților derivate din numirile de arbori. Această funcțiune a sufixului -os, -oasă < lat. -OSUS, -OSA, o întâlnim și în alte părți ale domeniului românesc. Astfel Longnon în "Les noms de lieu de la France", pag.

164, citează o mulțime de numiri topice franceze din prototipuri latine, derivate din nume de arbori cu sufixul -OSUS, -OSA: BETULLOSA (Betullus), CASSANIOSA (Cassanus), FRAXINOSUS și FRAXINOSA (Fraxinus), SALICEOSUS și SALICEOSA (Salix), SPINOSUS și SPINOSA (Spina), TILIOSUS și TILIOSA (Tilia), VERNOSUS și VERNOSA (Vernus), etc.

Hasdeu nu a cunoscut această funcțiune a sufixului -os, -oasă și cînd s'a ocupat de numele topic Aninoasa îl-a considerat ca reprezentînd adjectivul aninoasa (=nisipoasă) sau arinoasa derivat din anină, arină <lat. ARENA (prin asimilarea R--N > N--N, ca în SERENUM > serin > senin).

În sprijinul acestei etimologii Hasdeu aducea forma Arinoasa, care se întîlnește și ea în toponimie.

Un alt sufix cu o funcțiune neobișnuită în limba noastră îl întîlnim în numele Păltinata. Azi cunoaștem numai funcțiunea participială a sufixului -at, -ată, căci în bărbat, deși apare acest sufix, avem a face cu un cuvînt moștenit în întregime în forma aceasta (lat. BARBA-

TUS), iar în fărtat și surată (< frătat, surată = frate+at, soră+ată), avem a face cu o formațiune datorită influenței slav. pobratimŭ = frate de cruce.

Sufixul -easa apare în numirea Cărpăneasa derivat din carpăn (carpin).

Sufixul adjectival de origine slavică -ovu, -ova, apare la numirile topice de origine slavă: Bucovu (sl. buk = fag), Dîmbova (sl. daŭbŭ = cer), Jirovu (sl. žirž = ghindă), Cleanovu (sl. klěňž = arțar), Topologu (Topolovu din sl. < topol = plop), Cliciova, Glogova, Crușovu, Lipova, Lozova, etc.

Foarte productive în formarea numelor topice din numirile de plante sînt sufixele diminutivale:

-oru, -oara: Cornișoru, Plopșoru, Prunișoru, Sălciioara
Teișoara, Trestioara.

-elu: Copăcelu, Cireșelu, Frăsinelu, Stejerelu,
Păltinelu, etc. (vezi și sufixele colective).

-ețu: Făgulețu, Nuculețu, Ulmulețu.

- ica: Sălcica, Stejerica.
-uta: Sălcuța, Ulmuța, Urzicuța.
-eaua: Fericeaua, Hăchițeaua.
-ița: Făgulita.
-us: Artărus.

Foarte numeroase sînt și derivatele colective:

- is: Copăcișul, Afinișu, Alunișu, Aninișu, Artă-
rișu, Brădișu, Cărpinișu, Cornișu, Frăsini-
șu, Gorunișu, Lăstoriușu, Leurdișu, Mestecă-
nișu, Păișu, Păltinișu, Perișu, Plopiș, Ste-
jerișu, Teișu, etc.
-et: Brădet, Cărpinet, Ceretu, Cornetu, Făgetu,
Frăsinetu, Meretu, Nucetu, Peretu, Socetu,
Stejeretu, Ulmetu, Zmeuretu, etc.
-ețel, (-ățel): Brădețel, Cornățel, Făgetelu, etc.
-iste: Cărpiniște, Cînepiștea, Mălăiște, etc.
-ar(iu):   Afinariu, Feregaru, Urzicariu, etc.

Pe meleagurile noastre s'au perindat numeroase popoare. Cînd peste populația autohtonă a venit să se suprapună o populație streină, numiri topice noi s'au

adăugat la cele vechi. Asistăm la suprapunerea unui nou strat de termeni topici și la dispariția unor nume anterioare înlocuite cu altele din limba noilor veniți. Ridicături cu nume de origine latină munte, muncel, iau nume de origine slavică gora, deal; înloc de vale se introduce slavicul dolina, iar apa ia numele de voda, vodița. Nu există o toponimie mai împestrițată ca a noastră și în nici o altă țară nu se poate urmări mai bine ca pe teritoriul României, acest proces de desnaționalizare a vechilor numiri. Deosebim, într'adevăr numeroase straturi de numiri topice, urme ale popoarelor cu care am venit mai mult sau mai puțin în atingere: Bulgari, Sârbi, Ruteni, Turco-Tătari, Maghiari, etc.

Cum am arătat și într'altă prelegere, e foarte greu să urmărim evoluția tuturor numelor topice reconstituind formele primitive pe baze sigure, fiindcă foarte multe nu sînt atestate înainte de secolul XIII, XIV, iar documentele începînd din această epocă nu ne pomenesc decît foarte puține. Pentru studiul numelor topice de origine slavă ne poate sluji comparația cu

toponimia țărilor învecinate: Serbia, Bulgaria, Galiția, Bosnia, etc., dar și aci vom întâmpina dificultăți pentru că multe nume și-au schimbat înfățișarea și s'au îndepărtat de formele primitive.

De aceea studiile de toponimie română, deși atât de interesante, nu au găsit la noi amatori prea numeroși. Puținele cercetări cunoscute le voi înșira aci.

Printre cele dintâi, e de amintit lucrarea lui D.Dan, apărută în "Convorbiri Literare" și apoi un volum separat, intitulată Din toponimia românească (1896). În aceeași vreme a apărut și articolul amintit al d-lui O. Densusianu intitulat Urme vechi de limbă în toponimie (în „Studii de filologie română”). În Etymologicum Magnum Romaniae, B.P. Hasdeu a consacrat numeroase articole studiului numelor topice; dar, ca și la explicarea numelor de persoane, a comis numeroase erori, pentru că ținea să lămurească totul. În ultimul timp cercetările în acest domeniu au luat un avânt mai pronunțat. Prețioase contribuții au adus D-N.Drăgamu și regretatul V.Bogrea în paginile Daco-Romaniei și Anuarului Institutului de Istorie națională care apar la

Cluj ; iar d. J. Jordan a tipărit (la Bonn și Leipzig) 2 vol. dintr'o lucrare, destul de incompletă, Rumänis^h sche Toponomastik (I. Teil, 1924; II. u. III. Teil, 1926)

Totuși ce s'a publicat pînă acum e prea puțin și un cîmp larg de investigație se deschide cercetătorilor. E adevărat că numeroase dificultăți ne stau în cale și cea mai mare e lipsa unui dicționar toponimic. Trebuie să adunăm chiar noi materialul și aceasta cu multă circumspecție pentru că în publicațiile care cuprind numiri geografice s'au comis erori grave în redarea acestora.

Cel mai bogat material toponimic privitor la vechiul regat îl aflăm în Marele dicționar geografic al României, publicat de "Societatea geografică", la care se pot adăuga Dicționarul geografic al Bucovinei, de Grigoriu și al Basarabiei de E. Arbore. Dicționarele parțiale pe județe ne pot sluji de multe ori ca o completare a lacunelor din dicționarul cel mare și pentru verificarea numelor. Nume ce lipsesc din dicționarele a-

mintite se află în Dicționarul topografic de Frunzescu și în acela publicat de Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Pentru Ardeal și țările din vechea monarhie Austro-Ungară trebuie să recurgem la Ortslexikon al lui Mayerhofer, Dicționarul numirilor de localități cu popora, iune română din Ungaria de Ș. Moldovan și F. Iogan, Graiul din Țara Hațegului de O. Densusianu, lucrările amintite mai înainte ale lui Pesty Frigyes.

Documentele, în special hotârnicile, în care găsim numiri topice, se află în colecțiile D-lor N. Iorga Studii și documente privitoare la istoria Românilor, Ștefulescu (Istoria Țirgu-Jiului, Documente privitoare la Județul Gorjiu, Mănăstirea Tismana, etc.), Ghibănescu (Surete și izvoade, ispisoaace și zapise) și ale lui I. Bogdan (Documentele lui Ștefan cel Mare, relațiile Țării Românești cu Brașovul și Țara Ungurească). Cîteva documente interesante pentru numirile geografice, au publicat B.P. Hasdeu în Cuvente den bătrâni și d.M. Gaster în Chrestomatie română.

Material destul de prețios se află în hărțile marelui Stat Major Român și Austriac și în statisticele agricole -pentru numirile de sate ale țărilor Balcanice- publicate de Ministerele de Agricultură ale Serbiei și Bulgariei.

Pentru a încheia, voi mai schița în câteva cuvinte metoda ce trebuie să urmăm în cercetările de toponimie. Cea dintâi problemă pe care trebuie să ne-o punem când ne găsim în fața unui nume topic e dacă derivă dintr'un apelativ (munte, râu, vale, etc., nume de animal sau de plantă, un adjectiv, - epitet), dintr'un nume de persoană (de botez, de familie sau poreclă) sau dintr'un nume de localitate. De aceea e nevoie să cunoaștem foarte bine limba română, și toate graiurile dialectale, limbile popoarelor care au locuit printre noi lăsînd urme, onomastica regiunii în care se află toponimicul și a regiunilor învecinate și toponimia celorlalte regiuni.

Pentru aflarea originii numelor topice, între-

buintăm aceleași mijloace ca pentru aflarea etimologiei oricărui cuvânt comun. Căutăm înțelesul, formele mai vechi (așa cum apar în scrierile vechi și în documente), formele dialectale, așa cum apar în alte regiuni, formele corespunzătoare din celelalte limbi și din toponimia celorlalte țări, și - în sfârșit - căutăm să stabilim prototipul.

Cu această lecțiune vom intra în tratarea materiei ce ne-am propus și de oarece materialul toponimic primitiv la întreg teritoriul românesc, nu ar putea fi îmbrățișat într'un curs de un an, ne vom limita investigațiile la toponimia Bănătului, Olteniei și sud-vestului Transilvaniei, oprindu-ne incidental și la aceia a altor regiuni.

Mai mult decât limba, indicațiuni prețioase asupra vechilor așezări de popoare în acest colț al pământului românesc, ne pot da numirile topice. În țara cuprinsă între Murăș și Carpați, la Miază-Noapte, Dunărea la Miază-Zi, Risa, la Apus și Oltul, la Răsărit, atâtea popoare s'au perindat - unele din ele sălășluite

aci vreme îndelungată, altele rămase locului pînă în ziua de astăzi - încît e firesc să ne găsim în toponimie, urme neșterse de petrecerea lor în acest ținut. După părăsirea țării de către Romani, diferiți oaspeți, în special asiatici, își fac apariția prelungindu-și vizita, unii mai mult, alții mai puțin, pe teritoriul nostru. Afară de Huni și Avari, ale căror urme nu le putem urmări în toponimie, următoarele elemente etnice, și-au înscris numele pe plaiurile și șesurile acestei părți a țării: Slavii și Bulgarii (Secolul VI), Ungurii (Sec.X), Pecenegii și Cumanii (sec. XI), Tătarii (sec. XIII), și Turcii (sec. XIV- XVIII), Sîrbi (sec. XV), și Germanii (sec. XVIII).

Pecenegii, Cumanii și înrudiții lor, Tătarii, au lăsat puține urme în toponimie. Nici stăpînirea Osmană nu e reflectată printr'o bogată nomenclatură topică. Numai Slavii și Bulgarii, aci ca și aiurea, își afirmă așezările statornice, cu deosebire în părțile răsăritene, prin sute de numiri de munți

și văi, de râuri și pîraie de sate și orașe, iar în părțile Dunărene, numeroasele numiri topice derivate din Sîrbește mărturisesc cu prisosință așezările treptate ale coloniștilor de peste Dunăre în aceste părți.

Ordinea în care vom cerceta numirile va fi cea alfabetică.

ADAM e numele unui deal din Județul Dolj. Acelaș nume îl au două sate în Tutova și Suceava, un pîrău și o fîntînă în Dorohoi, o Mănăstire în Tutova și un Schit în Suceava.

Intîlnim apoi Cetatea lui Adam și Adam Clisi, ca nume de deal, vale, și sat în Constanța.

Avem aface cu numele de persoană Adam, care -ca atîtea nume biblice - e foarte frecvent în Oltenia, fie ca nume de botez, fie ca nume de familie. Adam așa cum apare de ex. în Dolj, este deci dealul lui Adam.

Adam-Clisi e un nume dat de turci ruinei ce se află acolo și pe care au luat-o drept o biserică foarte veche, din timpul lui Adam. Clisi e un derivat din gr. Ἐκκλησία pe care îl intîlnim și în

numele de localitate Kirkilisse (= 40 de biserici).
Dela aceasta și-au luat apoi numele satul, dealul și
valea.

Adămus apare ca nume de sat în Transilvania(ung.
Adámos).

Adămești, reprezentând descendenții unui Adam,
apare ca nume de vâlcea și sat în Teleorman, iar A-
dămoaia, soția unui Adam, e numele unui sat și al u-
nui Schit din Suceava.

Adâncu. Numele topice exprimate printr'un adjec-
tiv calificativ își au următoarele explicațiuni:

a) Dacă e vorba de o apă (rîu, gîrlă, pîrău,
baltă, etc.), epitetul cu care e numită se raportează
sau la aspectul ei (limpede, turbure, etc.), sau la
colorațiunea ei, reală sau aparentă (albă, neagră,
roșie, etc.), sau la gustul ei (dulce, amară, sărată,
etc.), sau la temperatura ei (rece, caldă), sau la
curgerea ei (repede, lină), sau la dimensiunile ei
(mare, mică, largă, adîncă, etc.), sau la diverse al-
te însușiri ale ei, bune sau rele.

b) Dacă e vorba de un accident de teren (munte, deal, vale, etc.), calificativul exprimă sau dimensiunea (mare, mic, înalt, adânc, etc.), sau forma (ascuțit, rotund, tîmp, etc.), sau colorațiunea, sau pozițiunea, sau alte diverse însușiri speciale privitoare la înfățișarea lui.

c) Dacă e vorba de o pădure, epitetul designează mai adesea înfățișarea, situațiunea, sau dimensiunile ei.

d) Dacă e vorba de un nume de localitate (cătun, sat, oraș, etc.), epitetul prin care e exprimat se raportă mai adesea la așezarea geografică a localității, sau face aluziune la o particularitate istorică sau legendară - a primilor ei locuitori. (Mai adesea numele topice de această natură sînt formate din adjective participiale, puse la plural). În foarte multe cazuri, epitetul cu care se designează localitatea e împrumutat dela numele apei, muntelui, văiei, sau pădurei pe lîngă care e așezată.

Din această categorie de nume topice, face parte Adîncu.

Adîncu e numele mai multor pîrae în județele Putna, Bacău, Neamțu și Dorohoi.

Adîncea se numesc niște pîrae în județele Vîlcea, Prahova și Tecuci, mai multe văi (Olt, Teleorman, Prahova, Vlașca, Bacău, Botoșani), o peșină (Dolj), o pădure și un sat (Dîmbovița).

Forma cea mai răspîndită însă este termenul vechi Adîncat, -ată < ADUNCATUS, - A, -UM (v.I.A. Candrea și O. Densusianu, Dictionarul etimologic al limbii romîne). Astfel găsim Adîncata, mai multe văi în județele Vîlcea, Olt, Vlașca și Buzău, niște pîrae în Jud. Dolj, Botoșani și Dorohoi, o baltă (Vlașca), mai multe dealuri (Dolj, Olt, Buzău) și numeroase sate (Dolj, Argeș, Teleorman, Prahova, Buzău, Dorohoi), apoi diminutivul Adîncățeaua, numele unei văi în Județul Olt și Adîncătura, un canal în Ialomița.

Pentru noțiunea de "Adânc" apare în v. slavă termenul głębokō, care a lăsat deasemenea urme numeroase în toponimia noastră ca și a țărilor locuite de slavi. Astfel avem: Glimbocu, un pîrâu în Județul Dîmbovița, un deal și un sat în Argeș; Glimboaca, o apă în Județul Vîlcea, o vale în Jud. Olt și două sate în Banat (Caraș-Severin) și în Transilvania (Sibiu); Glimbocelul, un pîrâu în Jud. Muscel și Dîmbovița, un deal și o pădure (Muscel) și trei sate (Muscel-Dîmbovița); Glimboșeni în Țara Hațegului; Glimbocata, numele unui pîrâu, unui deal și unui sat, în Jud. Dîmbovița. (În ce privește sufixul e interesant de remarcat că numele Glimbocata e format din głębokō + Adîncata. O derivațiune hibridă de felul acesteia nu se putea naște decît într'o regiune unde populațiunea înțelegea deopotrivă amîndouă limbile, slavă și romînă).

În țările cu populație slavă apar Głęboka, Głębokie, Głęboczek (Galiția), Globočec (Slovenia), Głębocani și Głambocani (Macedonia), HlubocafBoe-

mia), etc.

Un alt termen slav întrebuintat pentru noțiunea de "adînc" e blg. dôlbókô, srb. dubok. Pe cel dintîiu îl regăsim în numele topice Dălboca, (un deal și o vale în Júd. Mehedinți), Dălbocița (un sat în Mehedinți) Dălhocet (pron. Dălboșet, un sat în Caraș-Severin). (E interesant că, pe cînd v.sl. glâboks a devenit Glîmboaca, cu diftongarea lui o, ca în termenii cei mai vechi intrați în limbă, în numele Dălboca, o a rămas neschimbat ceea ce e o dovadă incontestabilă că e de origine cu mult posterioară).

Pe celălalt îl regăsim, în parte cu un fonetism mai vechi, în numele topice prin Bănat: Dăboca, (o vale lângă Bara), Dăboșetu (un deal și un pîrau lângă Rădmînești), Duboșița (o vale aproape de Lălășinț), Dăbîca, un sat în Hunedora și altul în Solnoc-Dăbîca), Dăbîceni (sat în acest din urmă județ).

În țările slave acest termen a dat naștere la numeroase numiri topice: Dôlboks, Dôlbokí, (pîraie, văi și sate în Bulgaria), Dôlbočica (sat în Macedonia), Dubo-

ka, Duboko, Dubočac (Serbia), Duboka, Dubočac, Dubo-
čica (Croatia, Slovenia, Bosnia), etc.

Termenul rutean pentru "adânc" hlvbokvi derivat
dintr'un v.-sl. glyboko, s'a păstrat în numele topi-
ce din nordul Moldovei (Hlibocu, un pîrâu și o vale
în Jud. Dorohoi; Hliboca, un pîrâu în Jud. Botoșani,
un sat și două dealuri în Dorohoi) și în Bucovina
(Hliboca, numele a două sate, etc.). Același nume îl
regăsim, alterat, prin etimologia populară, departe
de ținaturile în atingere cu Rutenii: Hîrboca, două
pîraie, o pădure și un sat în Jud. Buzău, un pîrâu
și un deal în Jud. Rîmnicu-Sărat. (Comp. Hliboka, un
sat în Galiția).

ADOMIREASA apare în Vîlcea ca nume de deal și de
vale. E un nume de femeie, soția unui Adomir (cf. Banu-
Băneasa). Adomir e împrumutat din serb. Adomir și
apare foarte des în vechile documente. S'ar putea să
fie acelaș nume cu Aldomir, de care ne vom ocupa mai
departe, căci în serbă l s'ar fi putut vocaliza (ca
în Belgrad > Beograd) și Aldomir ar fi putut deveni
Aqdomir și apoi Adomir.

ADUNAȚI e numele ce poartă o mulțime de sate în județele Mehedinți, Dolj, Argeș, Muscel, Dâmbovița, Prahova, Teleorman, Vlașca și Ilfov. Hasdeu (Etym.404) explică această numire din împrejurarea că țărani ro-mâni își lăsau vetrele și se risipeau, fie de groaza năvălirilor, fie de asuprirea dărilor, iar stăpîni pămîntului făceau tot posibilul să-i adune iar, fie cu de-a-sila, fie prin făgădueli.

Explicația e ispititoare, dar pe cît e de capti-vantă, pe atît e de departe de adevăr. Foarte rar po-menesc documentele cazuri în care boerul să-și fi rea-dus oamenii plecați de pe moșie. Dacă ne gîndim însă la alte sate cu numele Risipiți (Vîlcea, Dolj, Rîmni-cu-Sărat), care desigur n'au putut fi întemeiate de oameni risipiți, cum crede Hasdeu că au fost înteme-iate celelalte de oameni adunați, geografia umană ne poate da explicația sigură. Există, într'adevăr sate cu casele risipite, după cum există sate cu casele aglo-merate, strînse, adunate.

AFINARIU mare și mic sînt doi munți în Bănat lîngă Ruschița. Afinariu (cș și afinat, afinis; cf. Afinisul, munte și pîrău în Jud. Suceava, Coasta Afinisului în Buzău) e un derivat din afin, afină, numele plantei - și al fructului ei, cunoscute în botanică sub numele "Vaccinium myrtillus". Cum vom vedea, mai tîrziu, numele topice derivate din numele de plante sînt foarte numeroase.

Afin, afină a căror etimologie s'a discutat și acum în urmă în Revista filologică, I. (Cernăuți, 1927), au fost puse în legătură cu dafinal (gr. ~~δάφνη~~). Părererea mea e că trebuie să fie de origine latină pentru că apare cu trecerea lui - ~~af~~ fonetism pe care nu-l întîlnim decît în cuvintele intrate în limbă înainte de perioada veche-slavă (lună-lură, bine-bîre).

Afară de Unguri, la cari întîlnim forme áfonya, cuvîntul a mai fost împrumutat de la Romîni de Rutenii din Galiția și Huțulii din Bucovina, la care apare sub formă jafira (cu a inițial trecut la ja, ca în toate cuvintele împrumutate). Acest împrumut a fost e-

fectuat în timpurile cînd ciobanii romîni cutreărau munții pînă în Moravia și în aceeași epocă în care se pronunța Kl'ág și putiră (reprezentînd formele chiag și putină de astăzi), forme de asemenea împrumutate de Ruteni.

Hasdeu (Etym., 435) a socotit că e posibil ca afin să fie un derivat din lat. AFFINIS "rudă". Aceasta ar fi devenit însă afine. Forma și accentul nu prezintă nici o dificultate; evoluția semantică ne interesează mai mult în cazul de față. Se poate ca în schimbarea de înțeles să fi intervenit o legendă, cum e cazul multor numiri de plante. În orice caz ceea ce vine să confirme evoluția amintită e numele pe care-l poartă această plantă în unele regiuni din Franța, cousin, cousine, cousinet. De altă parte observăm că în bulgară fructele Călinului, scorușului și rodiului sunt numite căline, iar bg. Kôlina înseamnă și "cumnată".

În ce privește sufixele colective -ariu, -is, -et, vom reveni.

AFÎNATA e numele unui pîrău, al unui deal și al unui sat din jud. Vîlcea. Derivă din apelativul afînat a cărui origine nu e clară.

AFUMAȚI se numesc niște sate în județele Vîlcea, Dolj, Olt, Teleorman , Ilfov, Ialomița și Tutova, și un deal în Olt. După explicația lui Hasdeu, avem a face cu o amintire din vremurile cînd bîntuia ciurma, cînd se dădea foc gînoaielor și oamenii erau afumați, spre a se feri de molimă.

În județul Brăila, un sat Ciumați purta numirea mai veche de Afumați.

AGADICI, pronunțat Agadžîs, , e un sat în Bănat de origine relativ nouă, pomenit abia la sfîrșitul veacului XVII: Agacsics (1699), Agatis (în recensămîntul dintre anii 1690-1700 , Agadics (la Lîpsyki).

Derivă, probabil, din numele de persoană serb. Jagodić (serb. jagoda "fragă"), care apare într'un document din 1880 (Pesty Frigyes, Krassó..... II, 113).

ALBU, Alba, Albele, se întîlnesc des ca nume topice de pîraie, bălți, văi, murți, dealuri, păduri și sate (jud. Mehedinți, Olt, Prahova, Ialomița, Rîmnicu - Sărat, Putna, Bacău, Neamțu, Fălciu, Dorohoi, etc.), dar mai ales ca epitet pe lângă numele topografice ca : baltă, izvor, măgură, mal, piatră, pîrău , rîpă rîu și vale.

Din termenul corespunzător slav belo s'au format puține nume topice în România : Belîța, o vale în jud. Olt (cf. Belica, în Serbia și Bulgaria; Belica în Macedonia) ; Beletinu, o poiană în jud. Mehedinți și alta în

Bănat lângă Verendin (cf. Beletinec, în Croația); Beleți, deal și sat în Muscel (cf. Belec, în Croația ; Belec în Boemia); Belotu, pîrău, deal și sat în Jud. Dolj (cf. Beoci, în Serbia, cu căderea lui -l - ca în Belgrad - Beograd).

Și alte nume de colorii sînt reprezentate în toponimia romînească:

Negru, Neagra, Negraia, Negrișoara, etc. și corespunzătorul slav Cerna, Cernișoara, etc.

Roșu, Roșia, Roșioara, Roșiile, etc., și corespunzătorul slav Cervenja, Cervenita (slav. črvenŏ "roșu").

Verde (Verdele, Verdea), ca și slav. zelenŏ "verde", apare mai rar.

Galbenu, Galbena, sînt reprezentate în toponimie, dar nu întîlnim numiri derivate din slav. žltŏ "galben".

ALBINA e nume de sate (Județele Mehedinți, Vaslui), dealuri (Mehedinți, Vîlcea, Muscel), vale (Mehedinți),

pădure (Ilfov) și insulă în Dunăre.

E greu de precizat de ce s'a dat acest nume, căci dacă întâlnim în toponimie nume de animale, nicăeri nu avem un nume de insectă. Dacă, într'adevăr, avem a face cu numele insectei, numai o legendă, ca în multe alte cazuri, ar putea să fi contribuit la această denumire.

Cred, mai curînd, că avem a face cu un nume de persoană (să se fi spus, de ex. lacul lui Albină) căci corespunzătorul slav. poela "albină" nu apare nici în toponimia romînească. nici în a țărilor de limbă slavică.

ALBOTA e numele a două vîrfuri de munți din Bănat, al unei gîrle (Jud. Argeș), al unor sate (Argeș, Iași), al unei păduri și unui deal (Olt), și al unui lac (Brăila).

E incontestabil că reprezintă onomasticul Albotă, alături de care se întîlnesc Calotă, Racotă, Balotă, Vacotă, Dragotă, etc. Sufixul -otă are aceeași funcțiune ca și -eață, -ătate adăugate adjectivelor.

Prin urmare, s'a zis la început bealotă, cernotă, etc. cu înțelesul de "albeață, negreață, etc." și devenind nume proprii au luat înțelesul de "om alb, om negru", etc. Când Bealotă a ajuns să se pronunțe Balotă (cu trecerea ea < a după labială), separându-se sufixul -otă de restul cuvântului, s'a înțeles de către popor că numele acesta e compus din bală, "fiară" și -otă ("un om ca o bală, cu înfățișarea unei fiare"). Pornind pe această cale, poporul a creat alte nume cu sufixul -otă din numiri de animale: cal, bou, vacă, rac, etc. dând astfel naștere numelor: Calotă, Boctă, Vacotă, Racotă, etc.

În legătură cu această categorie de nume de persoane, e foarte interesant că în documente găsim alături de Cernotă pe Negrotă, creat după cel dintâi. Această creațiune explică numele Laiotă derivat din lai "negru", cuvânt păstrat în aromână și la noi numai pentru a designa culoarea unei oi (oaie laie, miorită laie).

ALBULEȘTI, nume de sat, deal, vale, pădure în județul Mehedinți, e un derivat din numele de per-

soană Albul, deci descendenții unui Albul sînt întemeietorii satului de la care-și vor fi luat apoi numele cele lalte locuri.

ALCEȘTI , un sat în Județul Mehedinți. S'ar părea că avem a face cu descendenții unui Alce, Alcea, nume de persoană format cu ajutorul sufixului slav. -ce (ca Mirce, Mircea), dar acest nume nu există nici în onomastica noastră, nici în cea sîrbă sau bulgară.

Mai probabil e că Alcești reprezintă o formă mai veche Alicești, descendenți ai unui Alic, nume care e citat de I. Popovici în lucrarea Munteni și Pădureni pag. 50.

Măgura-ALDII, din județul Romanați, își trage numirea dela numele de persoană Aldea.

ALDUMIREASA, numele unei păduri din județul Vâlcea, reprezintă un mai vechi Aldomireasa, numele soției unui Aldimir, nume schimbat în Aldomir, prin influența numelui des întrebuintat Dragomir.

Un Aldimir Pitariul apare într'un document bucu-

reștean din 1614, publicat de I.Bianu (Documente românești, p. 26).

Cît privește însă pe Aldimir, nu l-am putut găsi nici printre numele sîrbești (foarte numeroase de altfel, compuse cu -mir) publicate în articolul lui I.Maretic (Narodna imena i prezimena, în prezimena, în Rad jugoslovenske Akademije, vol LXXXI și LXXXII) nici printre cele citate de Miklosich (Personennamen, pg.78)

ALECSĂȘTI, sat în județul Vâlcea, derivă din numele de persoană Alecse, Alecsie.

Alecsieni, numele unui sat din jud. Gorj, e mai greu de explicat. Ar trebui să presupunem existența unui sat cu numele Alecse, Alecsie, de unde ar fi pornit oamenii ce l-au întemeiat (cf. Craiova, Craioveni, Prahova-Prahoveni, etc.).

ALIBEG se numesc o poiană și un deal în Bănat. E un nume turcesc al unui bei Ali. Cine să fie beiul al cărui nume s'a păstrat? În documentele privitoare la Bănat, e pomenit, la anul 1464, un Voevod turc Allybeg. Dacă într'adevăr numele topice amintite

sînt o reminiscență a acestui bei, putem să stabilim cronologia lor, datîndu-le din secolul al XV-lea.

ALIBUNAR (pron. Alibunár) e un sat în Bănatul cedat Serbiei. Nu e pomenit în documente mai vechi și apare abea la sfîrșitul secolului al XVIII-lea în Lipzky (harta Ungariei în 24 de mape și însoțită de un repertoriu cuprinzînd numele localităților în ordinea alfabetică). Alibunar înseamnă "puțul lui Ali" fiind format din numele de persoană Ali + turc.bunar "puț".

ALIMAN se numește un munte în județul Vîlcea; de asemenea un deal în Rîmnic, un plai în județul Gorj, o insulă în Dunăre în dreptul județului Dolj și un sat în județul Constanța, iar în Bănat întîlnim Valea-Alimanului.

E numele de persoană care circulă în Mehedinți, sub forma Aliman, și în Vîlcea, sub forma Aleman. În Magnum Etymologicum (p.869 ș.u.) Hasdeu se ocupă de originea acestui nume și-l pune în legătură cu Allamanus. E posibil că acest nume s'a păstrat în expre-

siunfle a ajuns la aliman (astăzi a ajuns la liman) și în alimănitule! cu înțelesul de "nevoiașule".

De aci derivă Alimănești și numele de familie Alimănișteanu.

ALIMPEȘTI e un sat în jud. Gorj. S'ar părea că reprezintă pe descendenții unui Alimp, nume de persoană derivat din Olimp. Trecerea lui o la a ne amintește pronunțarea lui o aton în unele dialecte rusești (cf. govoriti pronunțat gaveriti), dar acest fenomen atât de depărtat n'ar putea explica schimbarea fonetică petrecută în Oltenia.

În Gorj se întâlnește numele Alampie care prezintă o contaminare a lui Alimp cu Haralampie Haralambie.

ALIONU, un munte în jud. Mehedinți, la hotarul Bănatului, derivă din numele de persoană Alion, foarte frecvent în județele Mehedinți și Gorj și în Țara Hațegului.

ALIUS, numele unui sat în Bănat, nu apare în documente. Originea lui nu e clară, deși l-am putea

apropia de numele unguresc Allios.

ALMAJ se numesc o regiune deluroasă în Bănat (Caraș-Severin), un sat, un deal , un pîrău și o pădure în județul Dolj.

ALMAȘ e numele unor sate în județele Neamț, Arad, Hunedoara, Mureș-Turda, Cojocna, Odorhei; unui deal, unui pîrău și unui schit în jud. Neamț.

ALMĂJEL se numesc două sate și două dealuri în județele Mehedinți și Dolj, un pîrău și o vale în Dolj, o cîmpie în Mehedinți.

Almășel se chiamă un sat în Hunedoara și un pîrău în Neamț.

Almășeni se numea un sat dispărut din Moldova, pomēnit într'un document al lui Radu-Vodă din 1616 (I.Bianu, Documente romînesti, 30).

Hălmăgiu e un săt în jud. Arad.

Hălmăgel un sat în același județ.

Hălmăcioaia un deal și un sat în jud. Bacău.

Amnaș , un sat în jud. Sibiu.

Cea mai veche mențiune a acestui nume e din anul

1387, cînd apare într'un document ungureasc sub forma Halmagy (Kurz, Magazin, II, 304). P'ai tîrziu e ortografiat Halmas (a. 1430,1457), Halmcs (a.1452, 1457), apoi Halmas, pe la mijlocul veacului al XVIII-lea, iar în anul 1693 Halmágy. După cum se vede, din timpurile cele mai vechi, pronunțarea era Halm - , iar nu Alm. Chiar în documente românești găsim forma cu H inițial. Astfel într'o condică de dări din a.1696, se vorbește de Hălmăjani (Hasdeu, Etym. 905). De aceea ne miră faptul că Hasdeu derivă acest nume topic din ungurescul Almas "pomosus, pomis praeditus " < alma "măr". Nicăeri, în textele ungurești , acest nume de arbore nu apare aspirat, ci totdeauna sub formele alma, olma, oma, (cf. Sarvas-Simonyi, Magyar Nyelvtörténeti szótár, I, 80-81). Așa fiind, originea ungurească a acestui nume trebuie înlăturată și urmează să ne îndreptăm cercetările în altă direcțiune.

Dacă ținem seama de faptul că mai pretutindeni numele de Almăj apare în ținuturile deluroa-

se, ba chiar, în multe locuri, e numele însuși al unor dealuri, se impune imediat atențiunii noastre termenul v.slav pentru "deal", hlōmъ; bulg. hōlmъ, rus holmъ, serb. hum, ung. halom, etc. păstrat și în rom. hilm, cu înțelesul de "movilă, dîmb". De aci, cu sufixul slav -asъ s'a format numele topic Hōlmas, devenit Hălmes, Almas, Almas. Formele cu -j, -giu au fost refăcute sub influența ung. Halmágy. Din Almas a rezultat apoi, prin metateză, Amlas, numele vestitei localități din Ardeal, care figura, cu începere din a doua jumătate a veacului al XIV-lea, în titulatura domnilor munteni, ca "duci ai Amlașului și Făgărașului". Forma Amlas, rostită și Amnas, s'a păstrat ca atare pînă în ziua de astăzi în numele satului Amnaș din jud. Sibiu.

ALUNU apare ca nume de sat și deal în jud. Vîlcea, vale și pîrău în Mehedinți, munte în Hunedioara, deal și pădure în Putna.

Alun se numesc două sate în Hunedioara și Bra-

șov.

Vîrfu-Alunului e un munte în Rîmnicu-Sărat.

Fața-Alunului se numește un șir de dealuri în Bănat.

Culmea Alunului e un munte în Bănat, la hotărul Transilvaniei.

Valea Alunului e un sat în jud. Mehedinți.

Alunișu apare ca nume de sate în județele Olt, Argeș, Dîmbovița, Prahova și Buzău; ca nume de dealuri în județele Mehedinți, Olt și Buzău; păduri Mehedinți Gorj și Vîlcea; munți în Bănat și Solnoc; ape Olt, Buzău, Făgăraș; o poiană în Bănat și un loc izolat în Vîlcea.

Aluneni, un sat dispărut în Gôrj.

Toate aceste numiri derivă din alun și colectivul său aluniș.

Corespunzătorul slavic leska (serb. lijeska, leska, blg. lěská) se reflectă în următoarele nume to-pice:

Lescu, deal în Jud, Mehedinți.

Letca, sat în Vlașca (cf. Leski, în Macedonia și

Lecka, în Galiția).

Letcani, sat în Iași și Letcana, sat în Bacău.

Leschia, sat în Solnoc-Dobîca (cf. serb. lešće; Lešca în Serbia, Lěško și Lěski în Macedonia, Lešce în Croația și Lěski în Boemia).

Lestioara, sat în Hălmgaiu.

Lesnic, sat în Hunedoara și Lesnicu, pădure în Bănat (serb. lešnik, bg. leštnikō; cf. Lěštenō și Lěsnica în Macedonia, Lesnitz în Ungaria, Lešnica în Galiția și Serbia).

Lișcovu, pîrău în Tutova (bg. leškōvō, serb. leskov; cf. Lěskovō în Bulgaria, Lěskovo și Lěskova în Serbia, Leskov în Boemia).

Lișcovăț, loc izolat în Mehedinți (cf. serb. leskovac, slov. leškovōc; Lěskovōcō în Bulgaria (la Jireček, 59,85,250,289), Leszkōcz în Ungaria).

Lescovița, sat în Bănat (serb. leskov + -ics; cf. Leskovića în Serbia și Croația, Lěskovića în Macedonia).

Listeava, munte în Bănat sat și baltă în Dolj; vâlcea și lac în Teleorman (cf. serb. lešće; lišće;

Leszczawa și Leszczawka în Galiția).

AMARU e numele unui deal în județul Gorj, al unui pîrâu în jud. Tecuci, al unui lac și al unui sat în Buzău.

Amara se numesc două bălți - de unde numirea a două sate - în județul Rîmnicu Sărat și Ialomița.

Termenul corespunzător în slavă, gorokō, n'a lăsat urme în toponimia romînească.

AMARADIA apare ca nume de sat în Jud. Gorj, de rîu (vale și plasă) în Gorj și Dolj.

Amărăzuia, pîraie în Gorj, Dolj și Vîlcea, și o vale în Gorj.

Harmadia, pronunțat Hărmădița, un sat în Bănat.

Homorod, sate în Hunedoara, Târnava Mare, Odorhei și Sătmar (cf. Hormód, sat în Ungaria).

Homorog, sar în Bihor.

Omor, sat în Bănat (pe canalul Bîrzava, la marginea unei păduri întinse de peste 3000 de hectare).

Homor, pîrâu și pădure Suceava, Bucovina.

Homor(a), Humora, sat în Bucovina.

Omorna, pîraie în Mehedinți și Dolj, deal și vale în Dolj. (În dicționarul geografic al jud. Dolj, p.27, e redată greșit sub forma Amorni).

Omornicea, deal și vale în Dolj.

Omorîcea, sat , deal și pîrâu în Vîlcea.

Homorîciu, sat în Prahova.

Pentru explicarea tuturor acestor nume topice trebuie să plecăm dela un slav. homor(a), homara "pădure (de conifere)", care stă la baza serb. ómora "moliș", ómara "pădure de brazi", ceh. chamrad , chamrad(a), "desiș".

Din forma adjectivală serb. omoran, fem. omorne, derivă numele topice Omorna și Omornicea (cf. Omorani, sat în Macedonia); din forma serb. omoric , derivă Homorîciu și Omorîcea; din omorov derivă Homorog (cf. Topolov > Topolog); din forma colectivă serv. omorad, sub înrîurirea pronunțării ungurești derivă Homorod; din colectivul serb. omoradija derivă Amaradia.

Amaradia apare sub următoarele forme în documente: Amărăde, (a. 1722, Iorga, studii VI , 492), Hămă-

rade, (a. 1763, Al.Stefulescu, Ist. Tîrgu-Jiului, 127), Hamarade (a. 1786, Iorga, Hîrtii din arh. măn. Hurezul, 204), Hamărădia (a. 1756, Al. Ștefulescu, loc. cit. 125), Hamărădie (an. 1777, Al. Ștefulescu, Gorjul istoric și pitoresc, p.199), plasa Hamărăzi (a. 1818, Iorga, Situația Agrară, 96), matca Hamărăzii (a. 1730, Iorga, Studii VI, 491). Ham (ă) răzea (a. 1718, Iorga, ibid. 490), Hămărăzia (a. 1665 Iorga, ibid. 481).

Harmadia, identic cu precedentul , apare în vechile documente sub formele: Homoragya (a. 1493), Haramadya (a. 1535), Hamaradya (a. 1542), Hamaragya (a.1539), Harmadya (a. 1562,1573), Harmadia (a.1596 1599), Armadia (a. 1717).

Mulțimea de forme cu H inițial vin în sprijinul etimologiei propuse de noi și dovedesc netemeinicia aceleia pe care o dă Hasdeu (în Magnum Etym.1001): gr. αμαρα "canal, ruisseau", celt. amar "albie de râu, medio-lat. amara "cloaca".

AMZA e numele unei păduri în jud. Dolj. E incontestabil că reprezintă numele de persoană Amza, care

- apare și în ziua de astăzi în mai toată Oltenia sub formele, Amza, Amzu, Amzoiu, Amzucu și Amzuicu, și care s'a păstrat numai în această regiune ca o urmă a stăpînirii turcești.

Amzulești, numele unui sat din Dolj, e un derivat din Amza, Amzu.

ANCUTA, un deal în jud. Gorj, își are numele dela o Ancută, nume de femeie care apare în onomastica județelor Mehedinți, Vîlcea și Gorj.

ANDREIEȘTI, numele unui sat în Gorj reprezintă pe descendenții unui Andrei.

ANEȘTI, sat în jud. Mehedinți, derivă din numele Ana.

ANGHELEȘTI, numele unui sat din Mehedinți și al unui deal din Vîlcea, derivă din numele Anghel.

ANINA se numesc un pîrâu și un sat în Bănat. Tot Anina sînt un deal în jud. Vaslui, numit astfel, "fiindcă pămîntul este nisipos, aninos, după cum îl numesc locuitorii" (Marele Dict. geografic, I, 85) și o pădure în acelaș județ.

ANINCASA se chiamă un pîrău în Dolj, numit odinioară Arinoasa (a. 1515; ap. Hasdeu, Etym. 1663); un pîrău în jud. Vîlcea afluent al râului Pesteana (<v.sl. pesočana "nisipoasă"); un pîrău în Mehedinți; un sat în Vîlcea (la o distanță de un km. de cătunul Pesteana; un sat și un munte în Gorj; niște dealuri în Vîlcea și Bănat (Igeriș) și o vale în Bănat (Nădrag).

Aceste nume derivă din arină "nisip" <lat. ARENA), arinos "nisipos", devenite prin asimilațiune arină, arinos. Corespunzătorul slav pesočana reflectat în numele râului și cătunului Pesteana din Vîlcea vin să confirme această origine.

ANINUL de care ne-am mai ocupat cînd am vorbit de numele arborilor în toponimie, apare în următoarele nume topice:

Anin, pîrău și baltă în Mehedinți, munte în Bănat.

Arinu, munte și pîrău în Suceava.

Anini, poiană în Vîlcea.

Iacul cu Anini sat în Buzău.

Izvorul cu Anini, un izvor în Buzău.

Dealul Aninilor, un deal în Dolj.

Valea cu Anini, două văi în județele Prahova și Buzău.

Pîrșul Aninilor, o apă în Romanați.

Valea Aninilor, numele unui sat în Mehedinți, trebuie să reprezinte de fapt Valca Aninilor, așa cum e redată în hărțile Marelui Stat-Major Austriac.

Aninișu, două sate, o apă și un plai în Gorj, un deal în Muscel.

Aninoasa, pîraie în Muscel, Dîmbovița și Buzău; sate în Dîmbovița, Muscel, Teleorman, Buzău și Argeș (acesta din urmă pomenit sub forma Aninosa într'un hrisov din 1437, Venelin, 78); păduri în Gorj și Dîmbovița; dealuri în Buzău, Dîmbovița, Gorj, etc.

Aninosul, pădure în Vîlcea.

Gura Aninoasei, sat, Valea Aninoasei, vale, Muschia Aninoasei, deal în jud. Muscel.

Aninoșani, sat în Dîmbovița.

Aninoșița, deal în Gorj și pîrău în Dîmbovița.

Forma cu disimilația n -> n -> r -> n ; arin apărere ca:

Arinu, pîrău în Suceava și deal în Bacău.

Arini, luncă în Suceava , sat și iaz în Botoșani, baltă în Dorohoi și un loc izolat în Neamț.

Valea Arinului, o vale în Tecuci și un deal în Suceava.

Valea Arinilor, sat în Bacău.

Pîrăul Arinilor și Dealul Arinilor, în jud.Suceava.

Dealul Arinului în Transilvania (Jacul român - Tîrnava Mică).

Arinașul, pîrău în Suceava.

Arinișul, pîrău în Bacău, etc.

Corespunzătorul slav ic al rom. anin, arin, este v. sl. jeloha (serb. joha, jova, jelša, jošić; bulg. elhá, ehl', ovlá, ela). Derivate din această formă sînt:

v. slv. *jelchō ū "de anin" (serb. johov, jovov, lěcu; bulg. elhóv, elšino). jelohovōtš, *jelohovi-, etc.

În legătură cu aceste forme sunt următoarele nume topice românești:

Ilfov , numele unei ape și al unui județ (cf. în Macedonia Elhovo și Ehlovo).

Ilfovăț, un loc izolat în jud. Ilfov (cf. în Macedonia Elhoscô).

Ilcovățu, un pîrâu și un sat în jud. Ilfov.

Elhovita (ИлхоВИЦА) apare ca nume de sat din Mehedinți în documentul dela 1424 al lui Dan-Vodă (Arhiva istorică, I, 20) și în actul lui Sigismund dela 1429 (Venelin 56).

Ilișova, numele unor dealuri în Bănat.

Ilišiua (ung. Ilosva) două sate din Transilvania, jud. Sălagiu și Solnoc Dobîca (cf. Josava, Joșeva în Serbia).

Ieșelnița și Ișalnița două sate, unul în Bănat, al doilea în Dolj (cf. Jelașnica și Joșanica, mai multe localități în Serbia, și Eleșnica, sate în Macedonia).

Ileșnicu, apă în Mehedinți.

Elanu, numele unui rîu și al unui sat din Fălciu, presupune o formă mai veche Elhan jelhan.

ARTINASII, numele unui deal din jud. Mehedinți, reprezintă sărbătoarea dela 18 Ianuarie. E o contaminare a numelor Anton și Tănase.

ANTIM, numele unei văi din jud. Vîlcea, e numele de persoană Antim.

ANTINA, sat în Romanați, e un nume de care s'a ocupat de asemenea în al său Etymologicum Magnum, Hasdeu. După cum a greșit cînd a derivat numele județului Romanați, dintr'un lat. ROMULATI, tot așa de eronat a derivat numele acestei localități dintr'un lat. ANTONINUS < ANTONIUS. Pe Hasdeu l-au dus pe calea acestor derivațiuni numeroasele urme de așezări romane din acest județ, dar faptele fonetice ca menținerea lui an - nu le pot sprijini. Dacă Antina rămîne neexplicată, numele județului Romanați poate fi socotit ca un derivat din bulg. romanat, romanec, "oameni veniți din Rumelia, bulg. Romania

APA nu apare ca nume topic decît în legătură cu

un epitet arătînd: a) aspectul ei (limpede, turbure, etc.), b) colorațiunea (albă, neagră, roșie, etc.); c) curgerea (repede, lină); d) temperatura (rece, caldă); e) gustul (dulce, amară, sărată); f) mărimea sau dimensiunile ei (mare, mică, adîncă, etc.) ; g) diverse alte însușiri ale ei, bune sau rele. Astfel întîlnim:

Apa-dulce, gîrlă în Jud. Prahova.

Apa-galbenă, pîrăul în Jud. Mehedinți.

Apa-neagră, sat și pădure, Jud. Mehedinți (cf. Cernavodă).

Apa-roșie, pîrău Mehedinți, loc izolat și pădure în Vîlcea.

Apa-sărată, isvor în jud. Vîlcea.

Apa-turbure, pîrău în Jud. Mehedinți.

Apele-vii, sat în Romanăți și munte în Gorj.

Corespunzătorul slav e v. sl. voda, serb. voda, bulg. vodá. El apare în următoarele numiri topice românești.

Vodu , un rîu în Vîlcea, numit mai adesea Rîu-Vadului, schimbat prin etimologie populară în loc de Rîu-Vodului.

Vodița, e numele unei ape în Mehedinți și al unei vechi mănăstiri din acelaș județ. E citat de timpuriu în documente cu grafia slavică Vodica: a.circa 1342 (Venelin 5), a. 1418 (Venelin,37), a.1420 (Venelin , 52), a.1429 (Venelin,55,56), a. 1424 (Arhiva istorică, I, 20). Derivă din v. sl. (serb. bulg.)vo-dica "apsoară" (cf. Vodice în Croația, Dalmația,etc.

Vogna, nume de apă, munte și pădure în Dolj, derivă din forma adjectivală v.sl. vodŏnŏ, fem.vodna, "al apei, de apă" (bg. vódenŏ, vodna "apos"; serb. vóden, vódena "apos"), cu trecerea grupului dn > gn (ca și tn > cn) frecventă în limba romînă, (cf.Vodna în Bulgaria, districtul Vidin).

Vodnic, numele unui sat dispărut din județul Dolj, reprezintă o formă bulg. vódnikŏ.

Vodiniciu, un deal în Dolj, se poate apropia de bulg. serb., vodenica "moară de apă", v.sl.voděnica

"moară", bulg. vodeničenŏ "de moară".

APADIA e un sat în Bănat, în regiunea Caransebeşului. E pomenit pentru prima oară într'un document din anul 1433 (Apadya), apoi în a.1448 sub forma Apagya, graic care revine adesea, alături de Apagia, Apaggia, Apadgia, etc. în documentele de mai târziu (a. 1566, 1577, 1580, 1588, 1641, 1656, etc.). Derivă probabil, dintr'un japadija < serb. japad "loc umbros". Dar, dacă din punct de vedere morfologic, se poate admite această derivațiune, (serb. japad+suf. -ija), ne întâmpină o dificultate fonetică în trecerea lui ja - inițial la a, pe care am întâlnit-o și la Jađodic < Agadici, când normal e fenomenul invers (rom. a > slav. ja; cf. afină, afiră < jafira în graiul Rutenilor).

APOSTU, o vale din Dolj, derivă incontestabil din numele de persoană Apostol, devenit mai întiu Apostul (prin trecerea lui o aton la u), apoi -prin căderea lui l, confundat cu articolul enclitic -Apostu

Aceeași soartă a avut-o în Mehedinți, numele Carol, devenit Carul, apoi Caru (cf. Candrea, Densusianu, Speranția, Graiul Nostru, unde se reproduce povestirea unui mehedințean despre Regele Caru și, în Bănat, numele Paul devenit Pau.

În legătură cu acest fenomen, pot aminti că au procedat greșit acei cari au crezut că alături de lat. STABLUM < rom staul, s'a reflectat în limba română și forma nesincopată lat. STABULUM < rom. Staur. Această formă e refăcută dintr'ur plural în modul acesta. De la forma staul printr'un proces ca cel arătat mai sus, s'a ajuns la forma stău, cu pluralul staure. Din acest plural s'a refăcut apoi forma staur care nu continuă direct pe lat. STABULUM.

ARCANI e numele unui sat în Jud. Gorj.

Arcanu se numesc un lunte în Jud. Gorj și un sat în Jud. Buzău.

Satul Arcani pe Jaleș, e pomenit într'un hrisov a lui Sigismund din anul 142). Na Žalešu Arkani (Venelin, 56).

E un derivat din numele de persoană Arcanu, care circulă prin Gorj și care reprezintă un derivat din numele Arca (frecvent în documente) și a cărui origine e serb. Arka (cf. Stoia-Stoian). Nu are nici o legătură cu arcanul, "lațul cu care se prindeau feciorii la oaste", cuvînt de origine orientală.

Balta-ARCEHULUI din Județul Dolj derivă din numele comun arcer "cute de ascuțit".

Etimologia cuvîntului nu se cunoaște. Hasdeu a încercat să-l derive dintr'un lat. vulg. ACIARIUM < lat. ACIES, care însemna și "oțel". A existat în latina vulgară această formă, căci o întîlnim în italiană (acciajo) de unde - poate prin Genovezi - a pătruns și în limba noastră sub forma acioaie, cioaie, cu înțelesul de "bronș". Arcer ar reprezenta un prototip lat. vulg. * ARCIARIUM (cu intercalarea unui r).

ARCEȘTI, numele unui sat din Romanați, reprezintă pe descendenții unui Arca, nume pe care îl întîlnim în culegerea de Documente romînești a Dlui

I. Bianu, și căruia îi corespunde bulg.,serb.Arka, poate un hipocoristic din Arcadiu.

ARGELELE e un munte în Gorj.

Vîrful cu argelele e o colină în Buzău.

Argeaua se numesc un sat, un deal și o pădure în jud. Tecuci. Acelaș nume îl purta un sat dispărut din Jud. Putna (Hasdeu, Etym. 1580).

Sînt niște derivate ale cuvîntului argea, pl-argele, care are în limba noastră mai multe înțelesuri:

1° O groapă în care se înfig cei patru stîlpi ai răsboiului de țesut pentru a-l feri de umezeală;

2° Cei patru stîlpi ai casei pe care se fixează acoperișul;

3° O parte a morii și

4° In graiul plutașilor una din bîrnele pluteilor.

Originea acestui cuvînt nu a fost încă elucidată. Hasdeu, reluînd o veche e imologie, îl pune în legătură cu un gr. ἀργύρα, lat. vulg. ARGELLA.

D.O.Densusianu a arătat mai târziu că acest cuvânt nu a existat în limba greacă și că avem a face cu o greșală de transcriere.

Totuși, cuvântul trebuie să fie de origine latină, căci- afară de cuvintele de origine turcească, care în limba turcă au terminața e - toate cuvintele românești terminate în -ea au o origine latină.

Ocupîndu-mă de originea acestui cuvânt, m-am gîndit la două etimologii:

1) Lat. AGER, care se rostia în graiul vulgar ARGER (genitivul ARGINIS) s'a păstrat în limbile romanice. Am putea presupune că de aci a derivat un diminutiv ARGELLA (cf. ASINUS-ASINUS ASELLUS) > rom. argea. În ceea ce privește înțelesul, se poate admite că dela "stavilă, zăgaz", înțelesul lat. ARGER apropiat de cel din graiul plutașilor romîni, s'a putut ajunge la înțelesurile "zăgaz cu patru colțuri" - "cei patru stîlpi ai groapei, ai casei".

2) Faptul că în Dosoftei, Viețile Sfinților, argea apare cu înțelesul de "firidă, nișe", m'a în-

dreptat spre lat. ARCA "nişe". Un diminutiv *ARCELIA ar explica din punct de vedere semantic cuvîntul românesc, dar rămîne neexplicat fonetismul, căci *ARCELIA trebuia să devie rom. *arcea.

ARGETOAIA sau ARGITOAIA se numesc un sat, un deal, o vale și o apă în județul Dolj.

Argintoaia, un sat în Jud. Romanați, e o etimologie populară a aceluiaș nume, sub influența cuvîntului argint.

Forma veche a numelui e Hărgitoaia, cum apare într'un zapis din anul 1649 (Al. Ștefulescu, Măn. Tismana, 327. Cf. Constantin Hargetoian(ul) (a. 1741, Iorga, Studii și doc., V, 310).

Pînă pe la anul 1821, satul Argetoaia făcea parte din Jud. Mehedinți, unde-l pomenește Fotino (Ἱστ. Ζησιμίας, 1818, III, 305) sub numele de Ἀργιτοαία, dar apoi, după noua delimitare a județelor, a fost trecut pe teritoriul județului Dolj. Din plîngerea pe care o adresează, în anul 1823, Pittarul Gheorghe Argintoianu către Domn că "satul no-

stru Argetoia, din jud. Mehedinți, în trecutele vremi au fost sat mare, care purta lude optzeci , și, din pricina răzvrătirilor, s'au mutat pe alte hotare clăcașii acestui sat..." (N.Iorga, Sit. agrară, 257, 258, ar rezulta că satele Argetoia din zilele noastre ar fi fost întemeiate din nou de locuitorii vechiului sat Argetoia din Mehedinți. Faptul e însă desmințit de inscripția bisericeii din Argetoia de sus, din care se vede că lăcașul a fost întemeiat în anul 1813 de Clucerul Ioan Argetoianu, adică pe vremea când satul era încă situat pe teritoriul jud. Mehedinți.

Argetoieni, e un sat în Romanati.

În ceea ce privește originea acestor nume, cu siguranță că Argetoia e un nume de femeie (cf. Pri-cop-Pricopoia, etc.) derivat dintr'un Arget sau Arjet. Care să fie însă originea acestuia?

Explicația ne-o dă Pravila lui Matei-Basarab, care, la glava 42 și 51 pomenește de pedepsele ce se vor da preoților care joacă table, țintar, arjeți,

etc. Arjet apare aci cu înțelesul de "zar". Se poate ca un jucător pasionat să fi primit porecla de Arjet.

ARGHERITA, numele unui vechi sat pomenit într'un document din Cuvente den bătrâni, I, 88, e probabil acelaș cu Erghevița, sat în jud. Mehedinți. Acesta e un derivat din serb. jegra "alună" ➤ jegr-ev-ica ➤ jergevica; ar însemna deci "locul cu alună".

ARGINESTI, numele unui sat în județul Mehedinți și al unei păduri din jud. Gorj, arată că avem a face cu descendenții unui Argin. Dar numele acesta de persoană nu se întâlnește nici în documentele mai vechi, nici în listele ce cuprind numele locuitorilor de astăzi.

E posibil ca Arginesti să fie o alterațiune a unui alt nume și să nu aibă nici o legătură cu Argin, care probabil că nu a circulat niciodată și nu-și găsește explicația.

ARICIOAIA e numele pe care-l poartă un deal și o vale din jud. Vâlcea.

Aricioaia e un nume de femeie destul de frecvent în documente. Intre altele, îl pomeneste un document

din culegerea I. Bianu, pag. 23, sub forma Arićoe.
Reprezintă pe soția unui Ariciu, nume care circulă
și azi în județul Mehedinți și care de asemenea se
întâlnește în toponimie.

ARJOCI se numește un sat în jud. Gorj.

E derivat dintr'un nume de persoană, foarte frec-
vent în Oltenia și țara Hațegului, care apare sub ur-
mătoarele forme: Arjoacă, în județul Mehedinți; Arjo-
ca în județele Mehedinți și Gorj și în Țara Hațegu-
lui (O. Densusianu, Craiul din Țara Hațegului, 72);
Arjocu, în județul Mehedinți. Numele satului din Gorj
reprezintă deci un plural al formelor citate.

În ceea ce privește etimologia numelui, consta-
tăm mai întâi prezența unui sufix poate identic cu
-oka, -oka pe care îl întâlnim în numele sârbești ca
Anoko, Stanoka. Ar rămânea însă de explicat radicalul
Arj -, dar pe acesta nu-l întâlnim nicăeri. De aceea
cred mai curînd - și în sprijinul acestei presupuneri
vine și faptul, că întâlnim numele în Țara Hațegului -
că avem a face cu un împrumut unguresc. Intr'adevăr,

în onomastica ungurească ne întâmpină numele Erzsák, hipocoristic din Elisabeta, corespunzător germ. Lieschen, rom. Lizica, Safta, etc. Pentru trecerea e > a avem un paralelism în numele Ardeal, ung. Erdely.

ARMASARU, un munte în Vâlcea, își are numele dela înfățișarea muntelui care din depărtare părea o nămilă ce putea fi designată cu un asemenea apelativ.

ARMĂȘTI, se numesc un sat și un deal din Jud. Vâlcea. E incontestabil că avem a face cu numele descendenților unui Armașu, nume pe care-l întâlnim în județele Mehedinți și Gorj și care derivă din vechea funcțiune dispărută astăzi.

Armășoia, numele unui deal din jud. Vaslui, e soția unui Armașu.

Dealul Armășoilor din județul Mehedinți e un derivat din numele de persoană Armășoiu, frecvent în Mehedinți și Gorj, derivat și el din Armașu (cf. Stan-Stănoiu, etc.)

ARMEANU, un deal în jud. Vâlcea, reprezintă numele de persoană Armeanu, pe care-l întâlnim în ju-

dețele Gorj și Mehedinți, derivat din numele de popor (cf. Sasu, Turcu, Greco, etc.).

ARMENIȘ, un sat în Bănat, e pomenit pentru întâia oară în anul 1430 sub forma Ermenis. De aci înainte apare des în documente cu grafia mereu variată: Ewrmenes (a. 1447, 1576), Ermenes (a. 1452, 1467, 1468, 1489, 1534, 1537), Armenyes (a. 1480) Jarmenes (a. 1501), Ermones (a. 1504), Jarmines (a. 1508), Ermenyes (a. 1531), Ermenies (a. 1603), Eorményes (a. 1613) Armenes (a. 1615), Eörmenyes (a. 1627), Armönica (a. 1679).

Poate înrudite cu acestea sînt: Urmenișul-Mare și mic, două pîrae în Bacău și satele din Transilvania cu numele Urmeniș, Urminiș, Ormeniș.

La prima vedere s'ar părea că avem a face cu un derivat din Armean și că ung. Örmeny "Armean" a intervenit spre a schimba inițiala. Dar în Bănat nu găsim colonii de Armeni și documentele nu ne pomenesc de așezări mai compacte în trecut. De altă parte formele cu Ja -, și acestea par a fi cele primitive, ne duc departe de forma ungurească. Am mai avut pri-

lejul să arătăm repulsiunea pe care o au slavii pentru a- inițial, care în graiurile lor devine ja. Sub influența sîrbească așchie a devenit iașchie în graiul din Mehedinți, iar trecerea lui a inițial > ja nu e un fenomen fonetic românesc. De aceea, pornind de la forma cu ja- inițial, cercetările ne duc spre un v. sl. jarǫmǫničǫ "subjugalis derivat din v.sl. jarǫmǫ "jug". În sprijinul acestei etimologii vine și poziția pe care o are Armenișul, așezat într'o cheie de munți, și prezența unui derivat al aceluiași cuvînt slavice în ung. örmeny, care înseamnă nu numai "armean" ci și "strîmtoare"; vîrtej de apă". În toponimia ungară sînt atestate încă din secolul al XI reflexe ale acestui cuvînt: Ermenes (an. 1093), Fluvius Eurmenius (a. 1219).

În nici un caz nu putem apropia formele amintite de cuvîntul cumanic orman "pădure" și care, între altele, ș'a păstrat în numele satului Orman din Solnoc-Dobîca.

ARNOTA se nuresc un munte, o apă și o mănăstire

din jud. Vâlcea.

Fără îndoială, avem a face cu unul din numeroasele nume de persoane cu sufixul -otă de care ne-am mai ocupat (vezi cap. Alba).

T.Maretić a publicat (în Rad. jugosl. akad.) un foarte interesant articol privitor la numele și prenumele populare sîrbești (Narodna imena i prezimena). La pag. 125-126 înșiră numeroasele nume cu sufixul -ot, -otă, pe care le-a întîlnit la Jugoslavi. Dintre acestea apar și la noi, fie în documente, fie în onomastica actuală, următoarele:

Balota, Bjelota, Brzota, Crnota, Dobrot, Dobrota, Dragota, *Grgota în derivatul Grgotić, Gugota, Hranota, Kalota, Krkota, *Mihota în derivatul Mihotiđ, Milota, Negota, Prvota, Radota, Vlahota.

Lipsește din această înșirare numeroase nume pe care le întîlnim la noi ca: Hîrgotă, Lanotă, Moșotă, etc. Dar în întreaga listă a numelor cu sufixul -otă pe care am făcut-o în cercetările mele, nu am întîlnit Arnotă, nici ca nume de om, nici ca nume de loca-

litate.

Cum am mai spus, sufixul -otă se anină la adjective spre, a se crea substantive abstracte, avînd aceeași funcțiune ca și sufixele romînești -ătate, -eată (bun- bunătate, alb- albeată). Se poate să fi existat o formă ^{*}arn, - care stă la baza acestui nume. Se mai poate admite că avem a face cu un derivat din v.sl. jarq "aspru", (cf. derivatele rus. jarnyi, slov. jaren), ^{*}jarnota, care ar fi însemnat "asprime" și s'ar fi dat ca poreclă unui om aspru, așa cum i se spune de pildă unui om rău, răutate.

Însă, nici una din aceste ipoteze nu se poate sprijini temeinic, căci ne lipsesc elementele intermediare. În orice caz nu se poate accepta etimologia lui Hasdeu care vedea în Arnotă un derivat din gr. ~~αρνε~~ "miei", aducînd în sprijinul ei celelalte derivate în -otă, din numele de animale (Racotă, Calotă). E greu de presupus că unui cuvînt grecesc intrat în limbă - și n'avem nici o dovadă că a circulat vre-odată, - i s'a putut adăoga un sufix slavice.

ARFADIA e numele unui sat, al unei ape și al unei păduri din județul Dolj.

Se pare că avem a face cu un derivat în -adia, sufixul colectiv de origine sîrbă (cf. serb. Grčadija "grecime", paščadija "cîinii"), pe care îl găsim și în alte numiri topice romînești: Amaradia, Ciocadia, (Gorj); Apadia, Varadia, Mehadia (Bănat); Mănăradia și Cinadia (Transilvania); cu accentul căzut pe penultimă: Cernădia (Gorj), Cisnădia (Transilvania); cu sufixul -edia: Crevedia (Mehedinți, Vlaşca, Ilfov). Dar nu putem explica radicalul *Arp.

M'am gîndit - fără să pun prea mult temei - la un derivat din serb. rape "asperități ale terenului" adj. (h)rapav "cu asperități" (bg. hrapa, hrapsvo). Serb. * (H)rapadija ar fi însemnat "loc cu asperități, care nu e neted", și ar fi putut deveni în romînă *rapadia > Arpadia. Dacă documentele ne-ar fi dat și în acest caz formele intermediare, am fi putut verifica temeinicia acestei ipoteze.

ARSANCA, sat, deal, apă, pădure în jud. Vîlcea,

trebuie să fie numele de femeie Arsanca, pe care nu-l atestă nici un act, derivat dintr'un Arsan, de asemenea neatestat. Întîlnim însă în onomastică forma Arsa, corespunzătoare bulg. Arsá, hipocoristic din Arsenie, și care poate sta la baza numelui de care ne ocupăm.

ARSIȘTEA e o pădure în Județul Vîlcea.

Arsu sau Pietrele-arse se numește o față de munte în jud. Mehedinți.

Piatra-arsă e numele ce-l poartă niște piscuri înalte de munți, în jud. Prahova, Buzău și Suceava.

Se știe că partea muntelui întoarsă către Miază-Zi pe care o dogorește soarele în așa fel că nu poate crește nici o plantă pe ea, apare ochiului ca și cînd ar fi arsă de foc. Un munte ca acesta mai e numit și arșiță. De aci numele topic Arșița, pe care-l poartă un mare număr de munți, dealuri, păduri, văi, și pîraie în județele Mehedinți, Putna, Tutova, Bacău, Roman, Neamț, Suceava și Dorohoi, în Băneț și Bucovina, unde întîlnim și diminutivul arșicioară (Ștefanelli, Doc. 327.

Tot aceiași însemnătate o are și termenul topografic arsură (cf. Revista critică-literară, III,86) de unde numele topice Arsura, date unor dealuri, unui pîrâu și unui sat în județele Bacău, Fălciu și Neamț, și Arsurile, deal și sat în jud. Gorj, un pîrâu în Suceava.

Termenul acesta se întrebuințează însă și pentru o pădure care a ars (cf. Rev.crit.liter.III,86), sau căreia i s'a dat foc spre a fi transformată în loc de arătură. Astfel se explică numele de Arderea al unui deal și al unui sat în jud. Gorj.

Numele Arsistea, pe care îl poartă pădurea din Vîlcea se explică fără îndoială din faptul că a fost arsă. Avem a face cu un derivat din ars după modelul v.sl. žarište < zarō "incendium" (cf. slov. žarišče, rut-žarište), care s'a păstrat în numele topic Jarištea, două dealuri în Prahova, un munte și o pădure în Buzău, un sat în Putna.

Din aceeași temă slavică, însă cu un alt sufix, derivă žarostō, de unde numele topic Jarostea, o pădure și un sat în Județul Vîlcea.

Tot din tulpina slavă žarŏ, cu prefixul po-, s'a format cuvîntul požarŏ "incendium" comp. pentru înțeles serb. Požar "Waldbrand"), de unde numele topic Pojaru, un deal și două sate în Gorj, iar din verbul pŏžariti (cf. bulg. požarjenŏ, serb. požariti), numele topice Pojarŏtu, un deal și un pîrău în Mehedinți, Pojarŏta, munți, dealuri și păduri în județele Dîmbovița, Muscel și Suceava, un deal și un pîrău în Tecuci, un pîrău în Suceava, Pojarŏtele, o pădure în jud. Teleorman.

În acest grup intră și numele topice Pîrlita (sate, dealuri, păduri, ape, în jud. Mehedinți, Tulcea, Ilfov, etc.; cf. Prlita, sat în Serbia), Pîrlitu, sat Ialomița, Pîrliti, sat Romanai, Pîrlitura, păduri Iași, Dorohoi, munte Suceava, etc. S'ar putea însă ca Pîrlitu și Pîrliti să derive mai curînd dintr'o poreclă.

În sfîrșit, trebuie să amintim și numirile Pîrjolu, sat, deal și pădure în jud. Bacău, și Pîrjoletu, deal în Vîlcea, derivînd dintr'un sinonim al cuvintelor cercetate mai înainte.

ARTAN se numește un munte în jud. Gorj.

Artanu sînt niște munți în jud. Vîlcea și Gorj,
o pădure, o apă și un sat în Dolj.

Artănelu, o apă în jud. Dolj.

Derivă din numele de persoană Artan, citat de d.
O.Densusianu, Tara Hategului și d.I.Popovici, Munteni
și Fădureni.

Originea lui nu e clară. S'ar putea să fie deri-
vat din hartan, artan"bucată ruptă (de carne)", de
unde verbul a hărtăni, "a rupe" , un augmentativ din
art "șold", cum credea Hasdeu.

ARTAR, Arțariu, se numesc un sat și un deal în
jud. Gorj, o vale și un pîrău în Vîlcea.

Valea Arțarului, e un pîrău în Vîlcea.

Arțari, un sat, în Jud. Ialomița.

Arțarus, e o apă în Jud. Argeș.

Arțarișu, o apă și o vale în jud.Mehedinți, o apă
în jud.Prahova.

Arțaroasa, un pîrău în Romanțați.

Derivă din numele de copac, arțar, diminutivul

artăruș, colectivul artăriș și derivatul adjectival artăros, artăroasă, de care ne-am mai ocupat.

Corespunzătorul slav, bg. Klenō, Klěno, serb.

Klen, se găsește reflectat, prin derivatele bugl. klěno-vō, serb. Klenov, în următoarele nume de localități:

Cleanovu, un deal și un sat în jud. Mehedinți.

Clinovu, o baltă în jud. Vâlcea.

Calnovățu, numele unui ostroy în Romanăți, corespunde unui serb. Klenovac.

În țările slavice apar următoarele nume derivate din slav. klěno: Klenova (Ungaria), Klenovac, Klenovik (Serbia), Klenovac, Klenovec (Croatia), Klenove, Klenovice, (Boemia), Klenovice (Moravia), etc.

ARVATEASCA, numele unui sat în jud. Romanăți și

Arvătesti, numele unui sat în jud. Mehedinți și al unei păduri în Romanăți, derivă din numele propriu Arvat (Mehedinți), Arvatu (Gorj), care nu e altceva decât serb. hrvat "croat". Face parte din lungul șir de nume populare reflectate în onomastica și toponimia românească.

ASCUNSA se numesc o pădure și o baltă în jud. Mehedinți, o vale în jud. Vâlcea, un pîrâu și un sat dispărut - astăzi Siliște, - în jud. Dolj. Satul din Dolj a fost părăsit de locuitori pentru că o apă ascunsă în pămînt, izvora mereu umplînd casele oamenilor (Marele dict.geogr.I,134). E de ajuns această relațiune pentru a lămuri originea numelui acestor localități.

ASCUȚITA, se numesc mai multe movile în jud. Romanai.

Ascuțita-mare și Ascuțita-mică sînt două vîrfuri de munți în Banat.

Ascuțitu e un pisc de munte în jud. Muscel.

Sînt nume date din cauza formei ascuțite a ridicăturilor de teren.

Sinonimul v.slav., bulg.ostra "ascuțita", se păstrează în numele Ostra pe care îl poartă o măgură înaltă de 5 m. în jud. Dolj, alta în jud. Teleorman și un sat în Bucovina; e foarte răspîndit în toponimia Serbiei, Galiției, Moraviei, etc.

Derivate din sl. ostrǒ sînt:

Ostrița, sat în Bucovina (cf. Ostrica, vîrfuri de munți în Bulgaria - Jireček, Geschichte der Bulgaren, 61, 360).

Ostreva, sat în Bucovina.

Ostravețu, Ostrovețu (prin asimilarea o-a > o-o) se numește un pîrău în Vîlcea.

În țările slavice apar: Ostrovica (Serbia, Dalmația, Bosnia), Ostravica (Moravia), Ostrvica (Croatia)

Cît privește Ostrașeva, numele unui pîrău în Mehedinți, (I. Jordan, Rum. Top. 35, 229), avem a face cu un derivat din serb. ostrēs "biban".

ATÎRNAȚI, se numesc niște sate în județele Mehedinți, Gorj, Dolj și Romanați, un deal în Dolj, niște păduri în Dolj și Constanța.

Reprezintă un derivat din participiul atîrnat cu înțelesul de "dependent" de un alt sat sau prelungire a unui alt sat, iar nu cu acela de "atîrnat" pe costișul unui deal, cum presupune Hasdeu (Etym. 2065). Astfel satul Atîrnații de jos din jud. Mehedinți, mai poartă

numirea de Atîrnații - De Batoți, pentru că depindea totdeauna din punctul de vedere administrativ, de satul Batoți; totuși astfel, satul Securicea din Jud. Mehedinți, se mai numește și Atîrnații-de-Scăpău, pentru că depinde de satul Scăpău, așezat la o distanță de cîteva sute de metri, etc.

Uneori numele de Atîrnați se da unui sat care se afla la hotarul a două județe și se alipea cînd de o comună, cînd de alta, trecînd sub administrațiunea cînd a unui județ, cînd a celuilalt. cazul satului Flamînda din jud. Teleorman, numit în vechine Atîrnați, care în decursul veacurilor a aparținut cînd județului Olt, cînd jud. Teleorman.

AUREȘTI, numele unui sat și al unui deal din Jud. Vîlcea, derivă din numele de persoană, foarte rar astăzi, Aura atestat în Iorga, Hărtii din arh. măn. Hurezu, 287.

AVEL, un deal în Vîlcea, își are numirea după un Avel, nume foarte rar la noi, dar care se întîlnește în documente.

BABA se numește un pîrău în jud. Gorj.

Valea-Babei și Dealul-Babei se află în juđ.Mehe-
dinți.

Babele se numesc un munte și o vale în Mehe-
dinți.

Baba-Rada, un deal în Dolj.

Baba-Dochia un deal în Bănat.

Sînt numiri derivate din cuvîntul babă și lega-
te de vre-o legendă (cf. Babele din Prahova).

- BĂBANU se numesc niște dealuri în județele Dolj
și Vîlcea.

Băbeni, este în Vîlcea și Romanați, un deal și
o pădure în Vîlcea.

Derivă din numele de persoană Băban, răspîndit
în județele Mehedinți, Vîlcea și Gorj. Probabil că
Băbeni e un plural din Băbeanu.

BĂBICIU, numele unui deal și al unui sat din
Romanați (de unde Băbicieni) , derivă din numele de
persoană Băbici, de origine slavă (cf. rus.Babič,
Miklosich, Personennamen, 245). Apare și sub forma
Băbici (I.Bogdan, Doc.lui Ștefan cel Mare II, 507;

Hasdeu, Magnum Etym. 2282, ca nume al unui boier într'un hrisov de la Iliăș-Vodă din 1434).

BABOI, numele unui deal în Vâlcea și al unei ape în Dolj.

Baboiasu, o apă în Dolj.

Derivă din numele de persoană Baboi (Băboiu în Mehedinți), cunoscut din locuțiunea ceata lui Baboi, corespunzătoare fr. la cour du roi Petaud.

Babșa, numele unui sat în Bănat și al unui pârâu în Suceava. Cea mai veche mențiune a acestui nume e din 1505 când apare sub forma Babsa.

Se poate să fie un derivat slav ic din Baba cu sufixul -ce: Babce > Babac, Babșa sau cu sufixul -șa (ca în Capșa, Racșa, etc.). Se poate să fie și o încrucșare a acestor două forme, căci în toponimia slavă ne întâmpină amîndouă derivatele: Bapša, sat în Serbia, Bapča, sat în Croația, Babcze, sat în Galiția, Bábcza, sat în Ungaria.

BĂCĂRANI, numele unei văi în jud. Vâlcea, reprezintă un nume propriu Băcăran < Bacăără, întâlnit în

onomastica jud. Mehedinți și derivat din bulg. bakōrō (împrumutat din turc.) cu înțelesul de "aramă; monedă de aramă".

BĂCEȘTI, un sat în Dolj, își are numirea dela descendența unui Baciu, nume de persoană răspândit în Mehedinți. (E atestat și în Moldova, Sezătoarea, II, 13).

BĂCILĂ e o vale în jud. Vâlcea.

Derivă din numele de persoană Băcilă.

Ocupându-se de originea sa, Hasdeu spune că e "unul din interesanta listă de nume proprii, personale sau mitice, cu sufixul -ilă, ca: Frățilă, Plesnilă, Busilă, Vintilă, Zorilă, Murgilă, Serilă, Flă-mînzilă, etc. Băcilă poate să fie o amplificațiune din numele personal Bîc, mai curînd însă din Baciu." E interesantă această apropiere de Frățilă, Plesnilă, etc. , dar Hasdeu nu are dreptate cînd își închipuie că avem a face cu un derivat românesc. Băcilă e un nume luat dela sîrbi. Cuvîntul păstoresc baci "ciobanul însărcinat cu facerea brînzei și con-

ducerea stînei" a pătruns la Slavi (Ruteni, Huțuli, Bulgari, Sîrbi) fiind împrumutat de la Romîni. Nu se știe de unde l-am luat noi. Ar putea să facă parte din numeroasele elemente păstorești de origine străveche, poate preromană. În limba serbească, baci a creat o întreagă familie de cuvinte din care face parte și bačilo "stînă". De altă parte știm că sufixul -ilo a dat naștere în limba sîrbă la numeroase nume proprii și nu e productiv în limba noastră.

BACOVA, e numele unui sat în Bănat.

Originea sa e obscură. Se vede că e un derivat cu sufixul adjectival slav. -ov, -ova, dar nu știm nimic despre radicalul Bac-. Trebuie să fie o legătură între numele acesta și tot atît de obscurul Bacău, care apare în documente cu fonetismul Bacov, alături de care trebuiesc puse slavicele Bakov, numele unui sat în Boemia și Bakovec un sat în Galiția.

Valea-BADII, numele unei ape în jud. Vîlcea, își are originea în numele propriu, foarte răspîndit în domeniul românesc Bade, Badea. O veche mențiune a

acestui nume o întâlnim într'un document din 1437 (Venelin, Gramota, 79).

BADEȘTI, un sat și un deal în jud. Mehedinți, reprezintă pe descendenții unui Badea.

BADITEȘTI, numele unui sat în jud. Mehedinți și al unui deal în jud. Vâlcea, derivă din numele de persoană Bădiț, Bădiță răspândite în Oltenia.

BADIVANI, așa cum apare în dicționarul geografic al jud. Mehedinți, e o grafie greșită a numelui Băzivan, Băzivani așa cum e pronunțat de popor. Avem a face cu o creațiune administrativă, reminiscența vremii când sunetul Z era redat în ortografia noastră prin đ. S'a scris Bădivani, Bădăvani și s'a continuat să se scrie și să se pronunțe Bădivani, Bădăveni și după introducerea reformei ortografice așa cum multă vreme se scria Midil pentru Mizil.

Numele popular e un derivat din numele de persoană frecvent în Oltenia: Băzăvan (Mehedinți), Băzevan (Mehedinți), Bazovan (Mehedinți și Gorj), care pare să-și aibă originea în serb. bas "hoz" * bažov "de b z, cu boz'.

BAHNA, de care ne-am mai ocupat, în primele lec-
țiuni apare în Oltenia ca nume de sat, pîrîm și vale
în jud. Mehedinți și în Bănat, ca nume de pîrîu. Satul
din Mehedinți purta în vechime numirea de Siliștea-
Bahnei (СѦХНННѦСѦНУЦѦ) după cum reese dintr'un
document de pe la 1342 (Venelin, Gramota, 6) și din a-
nul 1424 (Arch.ist.I, 20).

Bahnița, un sat dispărut în jud. Mehedinți e po-
menit în hrisovul lui Sigismund din a. 1429 (Venelin
56).

Se știe că reprezintă pe rom. bahnă. Berneker
(Sl. Etym.WB.38) presupune pentru originea acestui cu-
vînt un vsl, * bag(Ѣ)no din care ar deriva rus. bagnó,
rut. bahnó, ceh. bahno, pol. bagno, etc. Cum însă din
* bag (Ѣ)no ar fi rezultat rom. * bamnă și cum, de al-
tă parte, rut. bahnó ar explica numai localitățile
din Moldova și Bucovina cu numele de Bahna, iar nici
de cum ceșe din Oltenia și din restul Munteniei, tre-
bue presupus un prototip v.sl. * bahno, care va fi
existat alături de * bag(Ѣ)no.

BAIA DE ARAMA, oraș în jud. Mehedinți și-a luat numele dela Muntele din apropiere.

Baia de fier se numesc un pârâu și un sat în Gorj.

Amândouă localitățile sînt pomenite încă din 1693 sub Constantin Brîncoveanu într'o carte a unui neguțător (Hasdeu, Etym. 2346). Nimirile sunt derivate din rom. baie "mină, ocnă" < ung. banya. Avem deci a face cu mina de aramă și mina de fier care au existat în acest teritoriu.

BĂIASA se numesc o apă și o pădure în jud. Vîlcea.

E numele unei femei, soția unui Bai sau Baiu, nume se sunt răspîndite în jud. Mehedinți și Gorj și în Țara Hațegului și corespund srb. Bajo (Miklosich, Personennamen, 245).

BĂIEȘTI, sat, munte, pădure Vîlcea ș. s, în Buzău sînt descendenții unui Bai, Baiu.

Băicanu, numele unui sat și al unei văi în jud. Dolj, reprezintă numele de persoană Băican, deri-

vat din Baicu (srb. Bajko, cf. Rad. jugosl. Akad, 147).

Băicoi, numele unei văi în Mehedinți derivă tot dintr'un nume de persoană, Băicoi ← Baicu.

BĂILEASA, un deal în jud. Gorj derivă din numele de persoană Băidă ← srb. Bailo (Rad. 114) = Bajo + suf -ilo.

Băilești, nume de sat și baltă în jud. Dolj, are aceeași origina.

BALA, se numesc două sate în jud. Mehedinți.

Dealul lui Bală, e un deal în Jud. Gorj.

Sunt derivate din numele propriu Bală, care circula în jud. Mehedinți și Gorj și care apar încă din 1415 într'un hrisov al lui Mircea publ. de I. Bogdan, sub forma Béla. Acest nume nu are însă nici o legătură cu v. rom. bală "fiară" păstrat în locuțiunea hăis boală! (prin etymologie populară bală → boală), și derivă din slav. bela "albă" care trecând prin faza boala, a devenit bală.

Balaban(u), numele unui munte și al unei văi din Mehedinți reprezintă numele de persoană Bala

ban care circulă în acest județ și apare într'un document din colecția Bianu. În Macedonia ne întâmpină de asemeni o localitate Balaban.

Tot de aci derivă numele topice Balabancea și Bălăbănești.

În ceia ce privește originea lui Balaban, am avea a face , după părerea lui Hasdeu, cu un cuvânt cumanic care înseamnă "șoim" (Etym., s.v.Bălăban).

BALACI se numesc un sat și o vale în jud. Vâlcea.

È un derivat din numele de persoană Balaci, Balaciu, care apare în jud. Mehedinți și Gorj.

Bălăcița, numele unui sat, al unui deal și al unui pîrâu în jud. Mehedinți.

Bălăcești , sat și vale în Gorj.

Bălăceni, sat și pîrâu în Gorj, sînt derivate din numele de persoană și localitate Balaci.

BĂLANU numele unui deal în Vâlcea.

Bălani, un sat în Gorj, niște dealuri în Mehedinți și Gorj.

Bălănești, două sate în Gorj și Vâlcea, un deal în Vâlcea reprezintă niște derivate din numele de per-

soană Bălan, care în Oltenia , apare în județele Mehedintzi, Gorj și Vâlcea și corespunde bulg. BalánŃ.

BĂLAURU, apare ca nume de munte în jud. Mehedinți de vale în Gorj și de deal în Bănat.

Poate să reprezinte și numele de persoană Bălaur care apare sub forma Bălaure în Mehedinți și Gorj și numele animalului fantastic.

BĂLAVA numele unui sat în Gorj pare să fie după formațiune (suf.slav.-av), un cuvânt de origine slavă, dar nu-i cunoaștem prototipul.

BĂLCANI e numele unor văi din Gorj și Romanați.

E incontestabil numele de persoană Bălcan care apare în țara Hațegului derivat din Balk , numele pe care-l purta și fiul lui Sas-Vodă în Moldova (pomenit în Bănat de Pesty Frigyes) Bălcan (Iorga, Situația agrară, 228).

Bălcești, numele unor sate în Gorj și Vâlcea al unei păduri și al unui munte în Vâlcea reprezintă pe descendentul lui Balc, Bălcu sau Bılcea, nume ce se întâlnește în Iorga, Sit.Agrară, 178.

Bălcoiu, o Ținsulă în Dunăre în dreptul Jud. Dolj, reprezintă un derivat din același nume de persoană cu sufixul -oiu (cf. Stan-Stănciu).

BĂLCIUCA, numele unei bălți în jud. Dolj, care la prima vedere pare a fi un derivat din numele Bălcea e de fapt o alterare a numelui *Bălcica, derivat din turc. Balcık "mlaștină", păstrat în numele orașului dobrogean Balcic.

BALDOVINESTI, un sat în jud. Romanați își are numele dela descendenții unui Baldovin, nume de persoană care mai circulă și astăzi în Oltenia. Acest nume l-a purtat un logofăt al lui Mircea și e pomenit într'un document din 1409 (greșit datat cu 1399 de Venețin, Gram. 18).

Ocupându-se de originea acestuia, Hasdeu (Etym. 2377), a arătat cât de răspîndit trebuie să fi fost altă dată la noi acest nume de obârșie medievală, pe care l'am păstrat și sub formele prescurtate Baldea și Bâldea. Dar aceste două forme din urmă le-am lăsa dela Sîrbie și numai orgoliul național l'a îndemnat pe

Hasdeu să susțină această derivare.

BALEA, o apă și o pădure în jud. Vâlcea și

Balta-Balii din jud. Dolj, reprezintă numele propriu Balea, cunoscut în jud. Mehedinți și Gorj și corespunzător srb. Bale, hg. Bală.

Tot din Balea sau Bală derivă

BĂLEASA, numele unui deal și al unui sat din jud.

Romanați.

Băleanu, numele unui deal în Mehedinți.

Băleni, numele unei văi în acelaș județ.

Bălescu, un deal în jud. Gorj.

Bălești, un sat în jud. Gorj.

BALINT, un sat în Bănat e pomenit pentru întâia oară într'un document din anul 1510, acelaș nume îl poartă un munte în jud. Argeș și sub forma Balinti, un sat în jud. Dorohoi.

Este probabil un plural al numelui de persoană Balint care circulă în țara Hațegului (citat de O. Densusianu și I. Popovici).

Ar putea însă să reprezinte și o formă diminutivă slavă a numelui Balint + sufix slav -ce: Balint-ce > Balințe (cit. balințe) căci și în toponimia Macedoniei a Serbiei, a Croației întâlnim forma Balinci.

BĂLMĂEȘTI, numele unui sat dispărut în jud. Dolj, ar putea să reprezinte pe descendenții unui Bălmău. Dar cum acest nume de persoană nu se întâlnește năcări, trebuie să credem mai curînd că avem a face cu o transcriere greșită.

BALMĂJU se numesc un munte și un pîrau în jud. Mehedinți.

Balmeș. e un deal în jud. Romanați.

E numele propriu Balmeș care circulă în Oltenia și derivă din numele mîncării ciobănești balmeș de unde verbul a bălmăși "a amesteca" și locuțiunea "talmeș-balmeș".

BĂLOASA, un deal în Vîlcea, e un nume de femeie care trebuie pus alături de corespunzătorul masculin Bălosu, nume ce apare în Mehedinți. E un derivat adjectival din bale < lat. * Baba.

BĂLOIU, numele unui deal din jud. Vâlcea și al unui pîrîu din jud. Gorj, reprezintă numele propriu Bălciu atestat în jud. Mehedinți și Gorj și derivat din Bală de care am vorbit în prelegerea trecută.

Baloși se numește un deal în Mehedinți.

Baloșu apare în toponimia jud. Buzău, Tecuci, Botoșani.

Baloșani se numesc un sat, un deal, o pădure și o baltă în jud. Dolj.

Băloșești e un sat în Bănat pomenit pentru întâia oară în anul 1458 sub numele de Belewsfalw mai târziu sub forma Belosest (a. 1597, 1598, 1617), Beluzest (a. 1612), Belooste (a. 1717). La Lipszky: Ballosest, la Korabiński (a. 1785): Bellasiest, Bellosiescht. Sub forma Balusești apare ca nume de pîrîu în județul Romanai. E numele Baloș pe care-l purta și marele Păharnic al lui Alexandru cel Bun (1433) și pe care-l întîlnim într'o hotîrnicie din Fălciu (1689).

Derivă dintr'un v. sl. *Bělosŏ devenit *Bealoș și apoi prin trecerea lui -ea- > -ă- după labială,

Balos (ca VITTA > beată > bată; se îmbeată > se îmbată)
care apare și în onomastica Sîrbă sub forma Bjelos
(Rad.126).

Balota se numesc un munte în Bănat , un sat și o
pădure în Dolj, niște dealuri în Mehedinți și Vîlcea.

Balotești, e numele unui sat și al unei păduri în
jud. Mehedinți.

Avem aface cu numiri derivate din numele de per-
soană de care am mai vorbit Balotă, format din adjec-
tivul v.sl. bělŏ "alb" cu sufixul -ota după care s'a
creat apoi numele Albotă, ca și Negrotă și Laiotă du-
pă Cernotă.

BALS se numesc un sat și un deal în Romanați.

Bălșanu e o vale în Dolj. Apare și ca nume de per-
soană în I.Popovici, Munteni și Pădureni, 33.

Bălșița, un pîrău și un deal în Romanați.

Bălșoara, un sat un deal și un pîrău în acelaș
județ, un deal și o vale în Vîlcea.

Bălșoiu, un sat în jud. Vîlcea.

Sînt derivate ale numelui propriu Balș, pe care-l
poartă o familie veche boerească moldoveană și care

apare încă sub Stefan cel Mare la 1490 (Hasdeu, Etym. 2393), corespunde Serb. Balša (Rad.155).

BALTA , un sat în jud. Mehedinți își trage numele dela faptul că în mijlocul satului se află o baită mare, cum ne relatează dicționarul Geografic al județului.

Ca și în cazul apelativului apă , numele de baită apare fie singur, fie însoțit de un epitet sau o caracteristică: Balta-Albă, (Fălcui, Rîmnicu-Sărat), Balta Ciorii (Mehedinți), Balta Gîdii (Mehedinți), Balta-Mare și Balta-Mică (Mehedinți), Balta-Popii (Mehedinți), Balta-Arsă , Balta cu Arini, Balta-Fără-fund, Balta-Lată, Balta-Lungă, Balta-Neagră, Balta-Ratei Balta-Rece, Balta-Roșie, Balta-Verde, Balta-Vie în diferitele părți ale țării.

Bata din Bănat e pomenită întâia oară în anul 1479 sub numele de Balthanegra sau Balthanegre (= Balta-Neagră) apoi simplu Bealtha (1508), Batha (1573), Baltha (1592), Balta (1622), și de atunci Bata (în recensămîntul din anul 1690-1700), cu pierderea lui -l- sub in-

fluența fonetismului sîrb, cum am arătat și altădată
(balta > baota > bata).

Băltișoara, diminutivul , apare ca nume de sat în
Gorj.

Bălteni, origari din Balta , se numesc două sate
în Gorj și Vîlcea și o vale în Gorj.

BĂLTANU se numește o baltă în Mehedinți.

Băltana o mahala în Jud. Mehedinți.

Băltanele, un sat, un pîrâu și o pădure în Mehe-
dinti.

Băltani, o vale în Dolj.

Asupra originii acestor nume e greu să ne pronun-
țăm.

Faptul că-l poartă o baltă în jud. Mehedinți, ne
face să credem că avem a face cu un augmentativ din
baltă.

S'ar putea să reprezinte și numele de persoană
Băltanu, care circulă în Oltenia, dar și acesta e un
derivat din baltă.

BALTARETU , numele unei păduri din Dolj, își are originea în adjectivul băltăret „(om) venit de la baltă”, nume pe care-l poartă și cunoscutul vânt băltăretu.

BALTINA, un deal în Romanați e cuvântul v.rom. băltina, care apare cu înțelesul de "loc mlăștinos sau mocirlos lângă un râu" (Hasdeu, Etym. 3075).

BĂLȚOAIKA, numele unui deal în Mehedinți, derivă din numele femeii unui Bălțoiu. Acesta se întâlnește în onomastica jud.Mehedinți și Gorj, și trebuie să fie un augmentativ din Băluță (Băluțoiu > Bălțoiu prin sin-coparea lui -u-) nu din baltț (<lat.BALTEUS) care nu se întâlnește în onomastică.

Bălțoișanu, numele unui pîrâu din Mehedinți, derivă din Bălțoaica.

BĂLȚATI, un sat și un deal în Mehedinți, mai multe sate în Olt, Teleorman, Rîmnicu-Sărat, Vaslui, etc.

Bălțățanu, un sat în Mehedinți.

Bălțățeni, o pădure în Vîlcea.

Derivă din numele propriu Bălțatu, sau mai curînd

din băltat, cu înțelesul de "împestrițat, amestecat" oamenii din aceste localități fiind veniți din diferite alte locuri. Astfel despre satul Băltăți din Teleorman se spune că "a fost în mai multe rânduri părăsit de locuitori în timpul invaziunilor străine; apoi s'a repopulat cu locuitori veniți din diferite localități ale țării și mai ales dela munte și de peste Olt, parte din locuitori s'au refugiat aci dela Dunăre din jud. Vlăsca" (Marele Dict. Geogr. I, 306-307).

BALU, un deal și un pîrâu în jud. Gorj.

Băluța, un sat și un deal în Mehedinți.

Băluțoiu, un pîrâu în Vâlcea.

Băluțoaia, un sat și un pîrâu în Vâlcea.

Derivă din numele de persoane: Balu, care apare în Oltenia și e pomenit în documente (I. Bianu, Doc. Rom. 10), corespunzător sîrb. Bao (cu l vocalizat) pol. Bał. (Miklosich, op.cit. 245); Băluță, diminutiv întîlnit în onomastica județului Mehedinți, Gorj și Vâlcea; Băluțoiu, frecvent în Mehedinți și Gorj.

BĂLVĂNEȘTI, sat în Mehedinți, își are numele dela descendenții unui *Balvan n atestat în onomastică, de-

riyat din serb. Balvan "Grindă".

BAMAGUIU, numele unui pîrâu din Dolj, afluent al Desnăţiiului corespunde numelui de persoană Benegui, atestat în Gorj a cărui origine nu e clară.

BANCA, o fîntănă în Dolj, e probabil Fîntăna lui Baică, nume de persoană aflat în lista lui I. Popovici (op.cit.33). Ca şi Bancu (frecvent în Vîlcea), corespunde serb. Banko (Rad.144) derivat din Ban.

Băncaci, o vale în Dolj e un derivat al acestei numiri topice.

BANDALAU, nume de deal în Mehedinţi, ar putea fi în legătură cu numele propriu Bandea, Băndoiu, care de asemenea apare în toponimie, sau cu Băndăloc, Băndolea, Bănduţ, întîlnite în onomastica Olteniei.

BANIA e numele dat de popor satului Corbeni (în vechime Corbi) din jud. Gorj (Al.Ştefulescu, Ist.Tîrgu-Jiului 36) şi tot astfel, cu pronunţarea dialectală Băniia, se chiamă un sat în Bănat. Avem a face cu bănia, "reşedinţa Banului", deşi localitatea bănăţeană a fost transformată de unguri în Banya, "baie, mi-

nă,ocnă".

Banloc, numele unui sat din Bănat, e o formațiune ungurească și are acelaș înțeles: bán "ban" + lak "așezare", deci "reședința banului". Acest nume apare în toponimia Ungariei (Banlak, Bánlaks) a Croației (Banya-Loka) și a Bosniei (Banjaluka).

BANIU sau Băniu, numele unui sat și al unui deal din Jud. Gorj, se poate apropia de numele de persoană Banea, care se întâlnește în Munții-apuseni.

BANOVITA, numele unui sat dispărut din jud. Mehedinți, se regăsește în numele Banoviceni, mahala a orașului Turnu-Severin formată din locuitorii vechiului sat Banovița strămutați aci.

E un derivat din serb. banov "a banului", banovica "soția banului, băneasa". Cf. Banov, sat în Vlașca.

BĂNTEȘTI, numele unui sat din jud. Vâlcea, derivă din numele de persoană Banța care circulă în jud. Gorj.

BANU se numește o vale în jud. Mehedinți.

Dealul Banului e un deal în Vâlcea.

Gîrla-Banului se numește un pîrâu în Romanați.

Băneasa e un pîrău în Vîlcea.

Bănesele se numește în pîrău în Dolj.

Bănoaia o vale în jud. Vîlcea.

Bănuțu, un deal în jud. Gorj.

Bănică o vale în Vîlcea și

Bănicești o pădure în acelaș județ.

Toate numirile acestea sunt în legătură cu rom.

Bar devenit nume propriu: Banu (Vîlcea), Bănoiu (Mehedinți), Bănuț, (Mehedinți), Bănică (Mehedinți, Gorj, Vîlcea).

BARA, un sat în Bănat e pomenit pentru prima oară sub numele de Bara-patak (a. 1371) , dar mai tîrziu (a.1440 etc.) cu numele de astăzi.

È srb.bara, care s'a păstrat în graiul comun sub forma bară cu înțelesul de "mlaștină , loc mocirlos".

În toponimia slavă îi corespun Bara, Bare, numiri topice în Serbia, Macedonia, Croația, Dalmația.

BĂRĂGANUL, numele cunoscutei stepe din jud. Ialomița, se întîlnește și în jud. Vîlcea ca nume de deal

și vale; apare în 1579 într'un hrisov al lui Miheavodă (Hasdeu, Cuvente I, 254), iar la 1615, într'un hrisov al lui Radu Mihnea, înfilnim Putul lui Bărăgan (Condica măn.Hurezu, ap. Hasdeu, Etym.2483).

Avem a face cu numele de persoană care mai circula și azi în jud. Mehedinți și Gorj. Hasdeu își închipuia că stepa Ialomiteană e un derivat din bară, (băracă, bărăcan, bărăgan), dar atât schimbarea fonetică (c > g) cât și evoluția semantică ("mocirlos" > "stepă") înlătură această etymologie. E cert că trebuie să pornim dela numele de persoană Bărăgan, a cărui origine însă nu o cunoaștem.

BARANCA, numele unui deal din jud. Romanați, reprezintă un nume de persoană care e atestat în jud. Gorj. Acesta, la rîndul său, derivă din numele de persoană Baran, frecvent în jud. Mehedinți și Gorj și în țara Hațegului, și corespunde serb. Baran > vechi-slav., serb. baran "berbec".

Băranu apare în toponimie ca nume de sat în Dolj, cîmpie în Mehedinți, munte și pîrau în Bănat.

Bărănelu, un diminutiv , e numele unei ape în Bănat.

BĂRĂTEAZ , numele unui sat din Bănat, nu apare în nici un document mai vechi. Administrația ungară îl redă sub forma Baráczház care ar presupune un prototip *Barátház "casa băratului, casa preotului".

BARBĂ-ALBĂ, numele unei bălți și al unei păduri din jud- Dolj, derivă din numele de persoană Barbă Albă. Cu alte prilej ne vom ocupa de numele proprii compuse în felul acesta (Ochi-albi, Haină-roșie, Barbă-lată) sau derivate din construcțiuni ca Spurcă-tot, etc.

BĂRBOSU, un sat în Bănat, e pomenit pentru întâia oară într'un document din 1699 sub forma Barbusz. E numele de persoană Bărbosu derivat din Barbă.

BARBU se numește o poiană în jud. Dolj.

Valea Barbului, e o vale în Vâlcea.

Bărbesti se numeau satele de astăzi Berbesti din Jud. Vâlcea și Romanați. Satul din Vâlcea e pomenit cu numele vechi de Bărbesti în niste scrisori din

a. 1748 (Iorga, Măn.Hurezu, 75).

Bărboiu, un sat și un pîrâu în Mehedinți.

Bărbosu, un munte în Bănat.

Bărbucea un sat în jud. Vîlcea.

Bărbuceni un pîrâu în acelaș județ.

Toate aceste numiri sînt în legătură cu numele de persoană Barbu, Bărboi (Mehedinți și Gorj), Bărbuci (Vîlcea), de unde Bărbuceanu (Gorj).

BĂRCACIU se numesc un sat și un munte în Gorj, un pîrâu în Bănat (pron. Bărcașiu).

Gura Bărcaciului e vechea numire a cătunului Po-metești din jud. Dolj. Ar putea fi un nume de persoană Bărcaciu (din care Bărcăcilă) derivat din serb. brk "barbă ,cioc", sau din bulg. bōrbačō "intrigant", date mai întîi ca porecle.

BĂRCAN, numele unui deal în jud. Vîlcea.

Bărcănele, un sat și o pădure în acelaș județ.

Bărcănești, un sat și un deal tot acolo.

Sînt în legătură cu numele de persoană Bărcan, frecvent în Jud. Vîlcea.

BĂREȘTI, numele unui sat din Romanai, reprezintă pe descendenții unui Bar, întâlnit în onomastica Munților apuseni, ai unui Baru sau Băru, care circulă în Gorj sau a unui Băra, foarte frecvent în Mehedinți, Gorj și Vâlcea.

Băroiu, nume de persoană derivat din BAR, Baru, Băru sau Băra, apare în toponimie ca nume de sat în Vâlcea.

Băroaia se numesc un munte, o vale și o mină de aramă în Mehedinți.

BARNA, numele unei văi în jud. Mehedinți, corespunde unui Barna întâlnit în onomastica Munților apuseni și la Munteni și Pădureni (I.Popovici, 33,50). Acesta ar putea deriva din ung. Barna "brun").

BAROSU, o vale în Mehedinți, e cuvântul de origine țigănească Baros "ciocanul cel mare al covacilor", care se întâlnește și în onomastică sub forma Baros (Gorj) și Băros (I.Popovici, op.cit).

BARZA, un deal în Vâlcea și o pădure în Gorj.

Piscu-Berzei, un vîrf în Gorj.

Iși au numele dela locul unde-și făcuse o barză cuibul. Și în onomastică întîlnim numele Barză (Jud. Mehedinți).

BĂSEȘTI, se numesc două sate în Mehedinți și Bănat.

E incontestabil că reprezintă pe descendenții unui *Basu sau *Băsu, nume care deși nu e atestat, trebuie să existe, căci numele de localități derivate sunt foarte frecvente pe tot întinsul țării. Se găsesc sate cu numele Băsești în jud. Dîmbovița, Bacău, Teleorman, Fălciu, Tutova, Sălagiu, etc.

BĂȘCOVU, numele unui sat și al unei păduri din jud. Gorj. Derivă din numele de persoană Bascov, atestat în Mehedinți și derivat din bulg. Baško.

BĂTĂIOASA, numele unui deal în Vîlcea.

Bătăiosu, numele unei văi în acelaș județ, corespund numelui propriu Bătăiosu întîlnit în jud. Mehedinți și Gorj derivat adjectival din bătae.

BĂTESȚI, e un sat în jud. Vîlcea, pomenit în--

tr'un catastif din 1730 (Iorga, Măn. Hurezu, 47). Tot așa se numește un deal în acelaș județ.

Bătășanca e o vale tot acolo.

Trebue să derive dintr'un Bateș sau Băteș, a căror origine nu o putem cunoaște, și să fie în legătură cu numele de persoane Bātu (Gorj) sau Bătea (Mehedinți), pe care le găsim reflectate în

Bătești, numele unui sat în Bănat, pomenit într'un document din 1598 sub forma Batest, și al altora în Argeș, Dîmbovița, Prahova.

Băteasca, în Jud. Muscel și

Bătoaia, deal, vale și pădure în Vîlcea.

BATOȚI, un sat în jud. Mehedinți, e pomenit pentru întâia oară într'un hrisov al lui Mircea Ciobanu din anul 1553 (Al. Stefulescu, Măn. Tismana, 94).

Pare să fie o legătură între numele acestui sat și Batote din Serbia. Un derivat serb. Batot-ce ar fi putut deveni Batoți.

BĂZGĂRĂI, numele unui sat în jud. Romanați, pare

să fie în legătură cu numele propriu Bâzgă, frecvent în Gorj, Bâzgan în jud. Vâlcea și în Moldova (Sezătoarea II, 13).

BAZIAS, localitatea Dunăreană din Bănat, de care putem apropia numele localității Bazije, din Croația, derivă din serb. baz "boz, soe" . Ar însemna deci "localitatea cu bozi, cu soci".

Bazos, numele altui sat în Bănat pare să derive din acelaș cuvânt sîrbesc însă cu alt sufix.

BECHENI, numele unui sat și al unui munte în Jud. Gorj, și al unei păduri în jud. Dolj, derivă dintr'un cuvânt la baza căruia stau și numele de persoane Becheanu, Bechenete (Gorj), Bechenaru (Gorj).

BECHET , numele unor sate, păduri și bălți, în jud. Mehedinți, Dolj și Romanați, corespunde rus. beket "pichet (de graniță)". Pe hărțile Statului Major Austriac de mai înainte localitatea din Dolj era însemnată Piket. Odinioară acest târgușor se numea Ciobanu.

BECSANI un sat în jud. Vâlcea, își poartă numele

dela un * Becsa, nume propriu neatestat. (În Frîncu și Candrea, Rom. din Munții Apuseni, 117, se găsește pomedit numele Becsa, care ar putea fi o greșală de tipar în loc de Becșa. Acesta derivă din numele Becu, care circulă în jud. Vâlcea, alături de care întâl-
nim Bec, în Munții Apuseni și Țara Hațegului și dimi-
nutivul Becus, în Țara Hațegului. Beculești, numele
unui sat în jud. Romanați, derivă tot din Becu.

BEGU, numele unui sat în jud. Buzău și al unei văi
în Vâlcea, corespunde numelui propriu Begu, atestat
în jud. Gorj și Romanați, cuvânt care în turcește în-
semnează "Bei". De aci și Beguleasa, Begulești, alte
nume topice.

BEHARCA, numele unui sat în Dolj, poate să fie în
legătură cu sîrb. behar "floare".

BEJANI, o altă în jud. Dolj.

Bejenele o vale în același județ, își au originea
în serb. bežan "fugar" (< v. sl. běžanŏ) de unde și nu-
mele propriu Bejan (Gorj).

Bejenia, un deal în jud. Mehedinți.

Bejenita, un pîrău tot acolo, derivă din serb. beženije (<v.sl. běžanije), "fugă, bejenie".

Bejna, numele unui deal și al unui pîrău în Bănat, derivă din forma feminină a serb. běžan, bežna.

Belareca, numele unui pîrău din Bănat este sîrb. belareka "rîul alb" <v.sl. běla rěka.

Belcinu și Belciunu se numesc un sat și un lac în Jud. Dolj. Sînt nume de origine bulgară și derivă din bulg. bělčinŭ "șap sau bou alb" (cf. Bělčinŭ, cătun în Bulgaria). De aci:

Belcineanu, nume de deal și pîrău în jud. Dolj.

Belcineanca, un sat în Romanați.

Belciu se numește o baltă în Jud. Dolj.

DEALU-BELCII e un deal în Mehedintzi.

Belcia, un sat în Jud. Botoșani.

Belcias, un pîrău în jud. Dolj.

Belcești câteva sate în Tutova, Iași și Neamț.

Sînt derivate din numele de persoane Belciu care circulă în Jud. Dolj și Belcea (Iorga, Sit. Agrară, 193).

BELCIUGU, numele unui deal din Jud. Dolj și al unui loc izolat din Jud. Vâlcea, derivă ori din numele propriu Belciug (Mehedinți), ori direct din apelativul belciug.

Belciugata, numele unui pîrâu din Dolj, se explică prin încolăciturile pe care le face apa (Cf. numele satului Cîrligătura, după râul care face numerele se meandre).

BELEAGUIA, deal în Bănat, derivă sau din numele de persoană Belega (Mehedinți, Gorj), Beleagă (Moldova, Sezătoarea II, 13) ← v.sl. bělěgō (serb. beleg) "semn; creștătură" de unde rom. beleag "semn de recunoaștere (pasărilor... pentru asupra inorogului vînătoare, beliag și cuvînt își dederă. Cantemir, Ist. ireogl. ap. Tiktin, Dict. rom. germ. 175), sau din serb. belegija "cute", dacă i s'a dat numele din cauza durității roci din care este format dealul.

BELEAIA, numele unui munte în jud. Gorj, e femeia unui Beleiu, nume ce apare în onomatistica Munților Apuseni și care se reflectă în numele satului Beleiu, din jud. Argeș. Acesta e un derivat din slav.

bělŏ "alb" cu sufixul -ei; ar corespunde deci lui Albei.

BELGUNU, un sat în Romanăți, reprezintă numele de persoană Belgun, care circulă în jud. Gorj și a cărui origine nu se cunoaște.

BELINT e numele unui sat și al unui deal în Bănat. Satul apare pentru întâia oară în 1482 într'un document sub forma Belyncz.

E un derivat din slav. bělŏ "alb", bělínec și se găsește sub forma Bjelenci, ca nume de sat în Bulgaria, și Belincz în Ungaria.

BELOTINT, numele unui sat din Bănat, derivă din slav. Bělota. De aci și Belotinci și Beltince în toponimia Serbiei.

BENEA, o pădure în Jud. Vâlcea.

Benesti, un sat, un deal și o pădure în acelaș județ.

Derivă din numele de persoană Benea, care circulă în Munții Apuseni și își are originea în serb. bená "prost".

BENGA, un sat din Jud. Buzău.

Bengesti, sate în jud. Gorj și Vaslui, un deal în Mehedinți.

Bengescu, un deal în jud. Mehedinți. Reprezintă numele propriu Benga care circulă în Mehedinți și Gorj și e atestat în I. Popovici, op. cit. Nu derivă din benga, numele țigănesc al diavolului, ci e hipocoristicul slav. al numelui Benedict, care, ce-i drept, nu e citat în onomastica Bulgară sau Sîrbă, dar poate datorită omisiunii cercetătorilor.

BERCEȘTI, numele unor sate în Gorj și Buzău (cf. Berca, sat în Buzău), reprezintă pe descendenții unui Berca, Bercu, Bercea sau Berciu, nume proprii care circulă în județele Mehedinți și Gorj și corespund serb. Berko, ceh. Berka (Miklosich, op. cit. 246).

BERECUTA, se numește un sat în Bănat.

Berecsău, e numele altui sat, tot acolo, care apare în documentele din anii 1378, 1390, 1405, sub

-----

forma Berekzou, și în 1387 sub forma Beregzow.

Amîndouă sînt niște derivate din ung. berek "dumbravă, tufiș", care se păstrează și în graiul comun din Ardeal, sub formele berc, bărc, bîrc. În primul nume s'ar părea că avem a face cu sufixul rom -ușă, în celălalt cu un compus cu ung. szó "glas".

BEREȘTI, numele unor sate și dealuri din jud. Mehedinți, Vîlcea și Gorj, derivă din numele de persoană Bera (Gorj; Popovici, Munteni 50).

BERINDEI, un deal în jud. Mehedinți și un sat în Argeș, reprezintă numele propriu Berindei (Mehedinți, Gorj) derivat din Berinda, Berendea.

BERINI, numele unui sat în Bănat, a cărui origine nu e clară, poate fi pus în legătură cu Berény, numele a numeroase localități din Ungaria și Beriu, un sat în Hunedoara (în ung. Berény).

BERLEȘTI, un sat în jud. Gorj.

Berleasca, un pîrâu în acelaș județ.

Derivă din numele de persoană Berilă, frecvent în Oltenia, corespunzător serb. Berilo (Miklosich, op.cit 246; Rad.82/114), cu căderea lui -i- după pri-

mirea sufixului (~~* Berilești~~ → Berlești),

BERTOIU, numele unei bălți în jud. Dolj, reprezintă un Bertoiu, nume de persoană neatestat, derivat din Bertea (Mehedinți, Gorj).

BEȘENOVA, e un sat în Bănat. Ii corespund ung. Besenyö, serb. Bešenova, frecvente în toponimi Ungariei, Croației, etc. și Bășineu, o localitate în Ardeal.

Derivă dela numele unguresc al Bissenilor sau Pecenegilor, a căror invaziune în Ungaria a început cam în timpul lui Ștefan cel Sfânt.

Ca reminiscențe ale așezărilor acestui popor se întîlțesc în toponimia noastră, nume ca Beceneaga; dincolo de Carpați s'a păstrat numele unguresc, iar în Bănat forma sîrbească.

BEZNA, numele unui deal și al unei păduri în jud. Gorj, derivat din v. slav. bezdōna, bulg. bezdna "fără fund", păstrat și în graiul comun cu înțelesul de "întuneric mare" în locuțiunea întuneric beznă.

Din acesta derivă Besnetu, colectiv ce ar însemna "regiune cu multe adâncimi fără fund".

Bîzdîna, numele unui lac și al unui sat din jud. Dolj, reprezintă un derivat al cuvîntului slav, citat, v.sl. bezdŏnŏnŏ, sau mai curînd bulg. bezdŏnenŏ, bezdŏnna, "fără fund".

Numele Fără-fund există și el în toponimia și-l poartă niște lacuri din județele Gorj, Vîlcea și Muscel. Lacul din Vîlcea are o adîncime de 20 m. și o suprafață numai de 15 m.p.

BIBANU, numele unui sat în jud. Mehedinți, apare și în onomastica jud. Mehedinți și Gorj.

Bibău, pîrău și sat în jud. Mehedinți.

Bibesti, nume de sat și de deal în jud. Gorj.

Derivă din numele de persoană Biba (Țara Hațegului, 75 ; Popovici, Munteni 33, Rom. din M. Apuseni, 117) și acesta din bulg. biba "rață", care va fi fost dat mai întîi ca poreclă.

È necesar să atrag atențiunea că numele de persoană Biban, din care derivă numele satului, nu

are nici o legătură cu bibanul, peștele.

BIBOLEA, numele unui deal în Vâlcea, e numele propriu derivat din bibol, formă sub care apare bi-vol în Biblia dela 1688 (ap. Cipariu, Analecte, 189) -cf. biboliță. Lexicon budan; Bibolan, nume de persoană, I. Popovici, op.cit. 33.

BIBULEȘTI, numele unui sat în Jud. Gorj, sînt descendenții unui Bibu, atestat în onomastica județelor Mehedinți și Gorj.

BICA, o baltă și un lac în Dolj, o insulă în dreptul jud. Romanați, păstrat și în onomastică sub forma Bică, (Gorj), derivă din serv. bika"taur".

BICHIJI, numele unui sat în Bănat, redat de Unguri sub forma Bikis, apare abia în sec. XVII, sub formele Bikity, Bikics, Bikosz, și în recensămîntul dintre 1690-1700 ca Bikist. În anul 1717 Bikiz, în a. 1723 Pukitsch, anul 1778 Bikits, Bikisch; la Lipszky Bikis.

Originea lui nu o putem cunoaște. Ar putea să fie în legătură cu Bichigiu, numele unui sat în jud. Năsăud.

BIGĂRU, se numește un pîrău din Bănat. Derivă din serb. bigar "tuf, piatră poroasă" și i se va fi dat acest nume din cauza naturii terenului pe unde curge apa. Un sat din Bănat are același nume.

BINGHINETU, numele unei poeni din Bănat la Sud de Mehadia, derivă sau din serb. begunec "fugar" sau direct din v.sl. *běgunŏcŏ < běgunŏ "fugar", cu intercalarea unui n.

BINIȘ e un sat în Bănat. Numele său, care nu poate fi explicat, apare în documente din anii 1479, 1480, 1504, 1597 sub forma Bÿnÿz; la anul 1488 Bÿnes, la Lipszky Binis.

BIOLU, numele unui deal în Bănat, reprezintă pronunțarea dialectală bănățeană biol pentru bivol.

BIRCHIȘ sat în Bănat, e pomenit în documente sub formele: Piertes, a. 1596, Birtesch a. 1717, Pirkess a.1734. Intîlnim și în Ardeal un sat Birchișu, corespunzând ung. Bürkös. S'ar părea că avem a face cu ung. birkés "cioban" < birka "oaie", dar această etymologie nu e sigură.

BISTRA nume topic de origine slavă (v. sl.

bystrǫ, bystre, "repede", bg. bistǫrǫ, bistra "limpede", serb. bistar, bistra "limpede; repede" ; slov. bister "limpede; repede", rut. bystryj, rus. bystryj, pol. bystry ("repede"), nu apare în toponimia Olteniei, ci numai în Bănat, Transilvania și Județul Neamț ca nume de ape. În v. slavă, după cum reiese din formele arătate mai sus, cuvântul trebuie să fi avut și înțelesul de "limpede" și înțelesul de "repede". Cred însă, că în ceiace privește toponimia, trebuie să plecăm numai de la înțelesul de "limpede" căci pentru noțiunea de "repede", se reflectă în toponimie v. slav. brǫzǫ, brǫza, cum vom vedea mai târziu.

Dacă acest nume e relativ rar în toponimia românească, în schimb derivatele Bistretu și Bistrița sînt foarte frecvente ca nume topice. Primul derivă din v. sl. * bystricǫ, iar celălalt din v. sl. * bystrica. Astfel sînt:

Bistretu, numele unor bălți, unor sate și unor păduri în județele Mehedinți, Dolj și Romanați.

Bistrița, numele mai multor râuri și pîraie în județele Mehedinți, Gorj, Vîlcea, Bacău, Neamțu, Suceava în Transilvania și Bucovina, ale unor văi, dealuri și păduri în județele Mehedinți, Vîlcea, Romanți și Neamțu, al unei bălți în județul Mehedinți, a două sate și a două mănăstiri în județele Vîlcea și Neamțu, etc.

Bistricioara, diminutiv din Bistrița, numele unor ape în jud. Gorj, Vîlcea, Bacău și Neamțu și al unui sat în acest din urmă județ.

În toponimia altor țări întîlnim de asemenea Bistrica, Bistrice, Bystryca, etc., ca nume de râuri și sate în Bosnia, Croația, Macedonia, Bulgaria, Galiția, Ungaria, etc.

Corespunzătorul românesc limpede e astfel distribuit:

Limpedea, numele unei ape în județul Bacău, care se varsă în dreapta Bistriței și al unei gîrle în jud. Argeș. De aci diminutivele:

Limpegioru, pîrau în jud. Neamțu plasa Bistrița.

Limpezelu, un izvor în jud. Prahova.

BICLANA, un pîrâu și o vale în jud. Mehedinți.

Biclesu, sat, deal și vale în jud. Mehedinți.

Bicleșelu, un pîrâu în același județ.

Par a deriva din bulg. bŏklŏ "butoiaș", nume ce se va fi dat mai întîi văii, apoi pîrăului și în sfîrșit satului.

BÎLTA, nume de sate și pîrae în jud. Gorj și Dolj.

Bîltanu, lac în jud. Mehedinți.

Bîlteni, o vale în jud. Dolj.

Bîltanele, un sat, un pîrâu și o pădure în Mehedinți.

Nu pot fi apropiate de baltă v. sl. * blato, dar nici altă formă nu le corespunde, așa că, deocamdată, etymologia acestor nume, care par a fi foarte vechi, ne rămîne necunoscută.

BÎRA, numele unui pîrâu, jud. Vîlcea, reprezintă numele proprii Bîra, Băra, Bîră, care circulă în județele Mehedinți, Gorj, Vîlcea și în Țara Hașegului.

BÎRDA, o vale în jud. Mehedinți.

Birda, un sat în Bănat, pornunțat de popor Bîrda

Bîrdocu, o poiană în Vâlcea.

Derivă din serb. brdŃ, bulg. bŃrdŃ "coamă de deal, spată de răsboi de țesut."

BÎRLANII, numele unui deal în jud. Mehedinți, derivă din numele de persoană Bîrlan, frecvent în acest județ, derivat la rîndul său din Bîrlea, atestat în Țara Hațegului, de unde Bîrlești, numele unui sat în jud. Gorj și Bîrloaia, o pădure în Gorj, un deal și un pîrău în Neamț.

BÎRLISTE, un sat în Bănat, apare la 1378 sub forma Pérlyzke, la a. 1611 Berliste și la Lipszky Berlistye.

Este un derivat din serb. brl'a "baltă, mocirlă, de unde Bîrlea, un sat în Solnoc-Dobîca și Bîrla, un sat în Bistrița Năsăud, numit de Unguri Berlád.

BÎRLOGU, numele unui sat și al unui deal în Vâlcea.

Bîrloga, un deal și o apă în Vâlcea.

Bîrlogi, un sat în jud. Argeş.

Bîrloagele, un pîrâu în jud. Suceava.

Sînt nume derivate din rom. bîrlog "vizuina ur-
sului" < v. slav. brŏlogŏ.

Bîrlŏzina, numele unui deal în Bănat, reprezin-
tă un derivat din acesta, vîsl. *brŏloženŏ.

BÎRNA, un sat în Bănat, apare la a.1544, 1596
Barna, 1599 Berna; 1617 Perna.

Bîrnele, o pădure în Bacău.

Valea-Bîrnei, un pîrâu în Mehedinţi.

Sînt derivate din rom. bîrnă. Acesta din urmă
poate deriva însă şi din numele de persoană Bîrnea
pe care îl întîlnim în jud. Gorj.

BÎRSANU, numele unui sat în jud. Vîlcea.

Dealul-lui-Bîrsan, un deal în jud. Gorj.

Bîrseni sau Dealul-Bîrsenilor, un deal în Me-
hedinţi.

Derivă din numele de persoană Bîrsan, Bîrsanu,
care circulă în jud. Mehedinţi şi Gorj, indicînd
oameni "din ţara Bîrsei" de unde şi oaie, lînă bîr-
sană.

BÎRZ, Bîrza e- cum am spus mai înainte, - termenul de origine slavică pentru înțelesul de "repede" (< v.sl. brŏzŏ, brŏza, bulg. bŏrzŏ, bŏrza serb. brz, bŕza, rut. borzyj, etc.). De aci avem:

Bîrzu, un pîrău în jud. Bacău.

Bîrza, numele unor sate în jud. Mehedinți, Dolj și Romanați, o colină și o pădure în jud. Buzău, un deal în jud. Muscel.

Valea-Bîrzei, numele unor văi în jud. Dîmbovița și Prahova.

Vîrfu-Bîrzii, o colină în jud. Buzău.

Bîrzava, numele unui afluent al Tisei în Bănat (< slav. *brŏzava).

È posibil ca parte din aceste nume topice să derive din numele de persoane Bîrzu, Bîrza - de aceeași origine- ale căror derivate , Bîrzacu, Bîrzan, Bîrzava, Bîrzei, Bîrzoi, Bîrzotă și Bîrzuică, frecvente în onomastica Olteniei, apar adesea și ca nume topice. Astfel avem:

Bîrzani, sat în Vîlcea, corespunzător numelui de persoană Bîrzan (Mehedinți, Gorj; Păpovici, Munteni și Păd., 33).

Bîrzăvoaia, cătun în Ialomița, numele soției unui Bîrzava, atestat în Gorj.

Bîrzeiu, sat, deal și pîrâu în Gorj, din numele de persoană Bîrzei, frecvent în documente.

Bîrzești, sate și dealuri în Mehedinți și Vîlcea, descendenții unui Bîrzu, nume frecvent în Oltenia și Moldova (Șezătoarea II, 12), corespunzător serb. Brz (Miklosich, op.cit. 251).

Bîrzoteni, un sat în Vîlcea, din numele de persoană Bîrzotă, serb. Brzota, ceh. Berzota.

Bîrzoiu, pîrâu în Vîlcea din n.pr. Bîrzoii, atestat în Mehedinți.

Bîrzuica, cătun în jud. Romanați, face parte din comuna Bîrza, e diminutiv din Bîrza.

Corespunzătorul rom. repede apare în următoarele nume:

Repedea, Răpedea, două pîraie în Vîlcea, un

pîrău în Iași și altul în Tecuci, un sat în Putna și un deal în Iași, un prival în Brăila.

Răpegiocara, Repejoara, un pîrău în Putna și o jăpșe în Ialomița.

Repejoara, Repejoru, brațe ale Dunărei în jud. Ialomița.

Valea-lui-BLAGA, un pîrău în jud. Gorj, își trage numele dela un Blaga, nume propriu (citat în Sezătoarea, II, 13 și I. Popovici Munteni și Păd. 33) de origine slavă, corespunzător blg. Blago, ceh. Blag din slav. blago "blînd".

BLAHNIȚA, numele unui pîrău din jud. Mehedinți, s'ar putea să fi rezultat prin metateză din Balhnita, derivat dintr'un radical balh- pe care îl întâlnim în Balhui, Bahluiu, Bălhac > Bulhac. Mai curînd însă i-am putea presupune ca prototip un derivat din v.sl. blato "baltă", blatniță > blacniță > blahniță prin contaminare cu bahnă, "mocirlă". E mai probabilă această din urmă ipoteză căci, după relațiunile dicționarului geografic, pîrăul Blahnița, străbate un teren mocirlos și formează o mulți-

me de "bălți.

BLAJU, nume de dealuri, sate și văi în județele Mehedinți și Romanați, reprezintă numele de persoană Blaj, care circulă în jud. Mehedinți și îl aflăm în Bianu, Doc.rom. 62, Popovici, Munteni, 50. Corespunde serb. Blaž, Blažo, bulg. Blaže, ceh. Blas (Miklosich, op.cit.246).

De aci numele topice: Blăjanca, Blăjani, Blejani, Blăjari, Blăjoaia, etc.

BLEOTU, un deal în Vâlcea, reprezintă numele de persoană Bleotu, atestat în Gorj, iar acesta, apelativul derivat, după Dicționarul Academiei, din germ. Blöo, în pronunțarea românească bliod. Nu cred însă că un cuvânt nemțesc a avut pătrunde atât de adânc în limba română.

BLEZENI, numele unui deal în Vâlcea, derivă probabil din bulg. blizenŏ "apropiat", geamăn (așezat unu aproape de altul). Acest nume i s'ar fi dat din cauza vecinătății altui deal. În sprijinul acestei presupunerii vin și numele topice Geamănu, Geamăna.

BLIDARI, se numesc un sat și un deal în jud. Gorj, un pîrâu în Vîlcea.

Blidaru, se numesc un sat în Mehedinți, niște dealuri, văi și pîraie în județele Mehedinți și Dolj.

Originea lor se poate afla: 1) sau în numele celor cari fac blide, și în numele de persoană Blidaru (Mehedinți, Gorj), derivat din acesta, cum e în cazul celui dintîi nume topic; 2) sau în numele "poliței" pe care se așezază blidele", numită tot blidar, nume ce se va fi dat mai întîi dealului cu trepte, ca o poliță, en étagère.

Blidireasa, un pîrâu în Vîlcea, e Blidăreasa, soția unui Blidaru sau a unui blidar.

BLÎNDULEȘTI, se numește un sat în jud. Gorj. E un derivat din Blîndu, nume de persoană atestat în jud. Mehedinți și Gorj.

În toponimie mai apare însă și forma Blîndești, ca nume de sate în județele Botoșani și Iași derivate din același onomastic. Deosebirea dintre aceste două forme e următoarea: Blîndulești derivă din for-

ma articulată Blîndul, Blîndești din forma Blîndu. Aceasta ne duce la următoarea constatare: Avem a face cu două straturi toponimice diferite, unul mai vechiu reprezentat prin formele terminate în -ulești derivate din numele articulate cu -l: Vladul, Bratul, etc. înaintea de căderea acestuia și altul mai recent, reprezentat prin formele terminate în -ești, derivate din numele articulate cu -u: Vladu, Bratu, etc, sau nearticulate: Vlad, Brat, etc. Astfel se explică prezența unor nume ca Blîndulești, Vlădulești, Brătulești, etc., alături de Blîndești, Vlădești, Brătești, etc.

BLUJDESTI, numele unui deal din Mehedinți, derivă din Blujdea, nume de persoană care circuiă în acest județ.

BOACA, nume de ape, sate și văi în județele Mehedinți și Dolj, reprezintă numele de persoană Boacă, atestat în Jud. Vîlcea.

BOALCA, un pîrâu din Jud. Vîlcea, își are numele dela dialectalul boalcă "ulcică" (Dîmbovița, Fasc. XI. Elemente de Toponimie, Prof. I.A.Candrea

Muscel, etc.) ce i s'a dat după forma unei adîncă-turi. Multe ape primesc, după forma albiei numele de oală, ulcică, butoi, găleată, etc.

BOANGHERU, numele unei măguri din jud. Romanați reprezintă numele de persoană Boangher, atestat în Vîlcea, derivat din boangher, poreclă ce se dă Ungurilor a cărei etimologie nu e cunoscută.

BOANTA, un sat și o pădure în Romanați, corespunde numelui de persoană Boantă, frecvent în Jud. Gorj.

BOARNA, numele unei păduri în jud. Gorj, corespunde numelui de persoană Boarnă; atestat în Mehedinți.

BOASCA, BOȘCA, se numesc un sat, un pîrâu și un deal din Jud. Gorj. Derivă sau din bulg. bočka "butoi" sau din numele de persoană Boșca, care circulă în Jud. Vîlcea și reprezintă o poreclă derivată din acelaș cuvînt bulgăresc.

BOAZGA, numele unui deal în Jud. Dolj, reprezintă forma feminină a numelui Bozgu din onomastica Jud. Mehedinți (cf. boazgă "nisip pe marginea rîu-

rilor" Viciu, Glosar).

BOBICA, un deal în jud. Mehedinți.

BOBICU, alt deal în acelaș județ, corespund numelui de persoană Bobica (Popovici, Munteni, 46), Bobică (Mehedinți), Bobic (Mehedinți, Gorj), de aci:

Valea Bobiceanului din jud. Mehedinți.

Bobicesti, sat în jud. Romanați,

BOBÎLCA, numele unui deal în Jud. Mehedinți (și al altuia în Vaslui), corespunde numelui de persoană Bobîlcă, foarte frecvent în Mehedinți (Țara Hăte-gului, 75; Popovici, Munteni 33,50), amîndouă derivate din bobîlcă "umflătură", asupra căruia v. Dict. Acad.

BOBOACA, un sat în Jud. Romanați,

Bobocesti, un deal în Mehedinți.

Corespund numelor de persoană Boboacă (Vîlcea), Boboc (Mehedinți, Gorj; Sezătoarea II, 13), Bobocea (Mehedinți, Gorj).

BOBOIEȘTI, un sat în Gorj, derivă din numele de persoană Boboi atestat în jud. Mehedinți.

BOBOLEA, numele unei văi în Jud. Dolj și al unui sat în jud. Prahova, reprezintă numele de persoană Bobolea, (Mehedinți), probabil de origine bulgară, căci în Macedonia ne întâmpină un sat Bobolec.

BOBU, un sat în jud. Gorj, niște dealuri și văi în jud. Mehedinți, Romanați, Dolj și Vâlcea, corespunde numelui de persoană Bob, Bobu (Mehedinți) de unde derivă de o parte Bobulești, de alta Bobesti.

BOCA, nume de deal, sat și pîrâu din Mehedinți, derivă din numele de persoană foarte frecvent Boca (Mehedinți, Gorj, Munții Apuseni; Popovici, Munteni 33; Șezătoarea II, 13) din bulg. Bóka.

Bocan, Bocănu, Bocana. Bocancea, reprezintă derivate din acelaș nume. În Vâlcea circulă numele Bocan, de unde Bocănel și Bocănete (Mehedinți).

BOCȘA, se numesc un sat, un deal, o vale și un pîrâu în jud. Vâlcea, două sate, un munte și o pădure în Bănat. Localitatea bănățeană apare într'un document din a. 1534 sub forma Boksha. Avem a face cu "q". bocșă "cărbunărie", împrumutat din unguresc. ocșă, boksa. Din muntele bănățean de lângă Furdia

se scotea odinioară cărbuni.

În onomastică întâlnim de asemenea numele Bocsa (Popovici, Munteni, 33) și Bocse (Mehedinți).

BODĂIEȘTI, sat în Gorj, își are numele dela descendenții unui Bodale, nume de persoană frecvent în acest județ. Acesta e un derivat din bulg. Bodă, Boda, de unde și numele propriu Bodea (Mehedinți; Popovici, Munteni, 34,50), reflectat în toponimie prin: Bodea, o pădure în Vâlcea, Valea-Bodii, un pîrâu în acelaș județ, Bodești, sat, deal și pădure tot acolo, etc.

BOGDAN, niștea dealuri în Vâlcea și Dolj, un pîrâu în Vâlcea.

Bogdanu, un sat în Argeș.

Bogdana, sate în Dolj, Teleorman, Bacău, Tutova, Fălciu.

Bogdăneiu, pîrâu în Dolj.

Bogdănița, sat în Tutova.

Bogdănești, o pădure și un deal în Vâlcea, sate în Vâlcea, Prahova, Suceava, Iași, Fălciu, Tutova.

Derivă din Bogdan, nume propriu de origine slavă format din sl. bogŏ "Dumnezeu" + dan, deci "dat de Dumnezeu" corespunzând fr. Dieudonné, it. Deodato, gr. Theodor "darul lui Dumnezeu".

BOGHEA, un sat în jud. Vâlcea, își are numele dela un Boghea, nume de persoană de origine bulgară: bg. Bogé (m), Bogja (f). De aci Boghian, nume de persoană și nume topic, Boghești, nume topic.

BOGHICESTI, numele unui sat în jud. Mehedinți derivă din numele de persoană Boghici, frecvent în Mehedinți și Gorj, corespunzător serb. Bògić.

BOGODINT, un sat în Bănat, apare în Recensământul dintre 1690-1700 sub forma Bogotin. Ar putea avea un prototip Bogodintŭ derivat din Bogda, nume de deal în Dolj și de sat în Bănat, cu sufixul -intŭ slav. - inac, însemnând "originari din Bogda". Localitatea Bogdinac din Serbia ar fi o confirmare a acestei ipoteze.

BOHORELU, numele unui sat în jud. Mehedinți, se pretează la două explicații tot atât de plausible.

1) Sau reprezintă un diminutiv Bohăreșu din numele de persoană Bohariu atestat în Vâlcea (cf. Bohari, sat în Argeș și Bohoran, nume de persoană în Mehedinți).

2) Sau e un diminutiv boureș, bohoreș, din numele "meleului" boș, bour, buș, buhăr, bohor, derivat - cum am văzut în primele lecțiuni - din numele bourului < BUBALUS din cauza coarnelor bourești.

BOIA, un sat și un deal în Gorj, o vale în Dolj, reprezintă numele de persoană neatestat *Boia, corespunzător bulg. Boë (m), Boja (f), serb. Bojo (m), Boja (f). Miklosich, op.cit. 248).

Boian, nume de persoană derivat din cel de mai sus e foarte frecvent (Gorj; Popovici, Munteni 34; Munții Apuseni, 117). Corespunde bulg. BojanŃ, serb. Bojan (Miklosich, op.cit. 248) și apare în toponimie ca nume de deal, în jud. Dolj.

BOJENI, nume de dealuri și păduri în județele Mehedinți și Vâlcea, derivă din numele de persoană Bojan (Mehedinți; Popovici, Munteni, 34, 50) < Boja, de origine slavă (bulg. sau serb. *Boža). Din acesta sau din

Boju derivă Bojoiu păstrat ca nume de sat în România.

BOJINU, un sat și un deal în Dolj, reprezintă numele de persoană (de botez și de familie) foarte frecvent în Mehedinți, Bojin, corespunzător numelui bulg. Božinŭ, derivat din božŭ și însemnând "al lui Dumnezeu".

BOLBOSI, nume de sat și de deal în jud. Gorj, reprezintă o formă mai veche Bălboși, așa cum apare în documenta (Iorga, Sit. agrară, 259) cu trecerea lui ă la o după labială. Originea lui nu se poate preciza. S'ar putea că la baza lui să se afle acelaș radical balb - pe care îl avem în bîlbîi.

BOLOVANI, se numesc niște sate în jud. Dâmbovița și Ilfov.

Bolovanu, un sat în Vîlcea și un deal în Mehedinți. Numele dealurilor derivă din apelativul bolovan, numele satelor din numele de persoană Bolovan (Vîlcea, Gorj) de unde Bolovănești, un cătun în Argeș.

BONCIU, un sat în Vîlcea își are numele dela Bonefu

nume de persoană atestat în Mehedinți, înrudit cu Boncea (Gorj) și derivatele Bonciciu (Vâlcea), Boncică (Mehedinți)

BORA, nume de munte în Gorj și de sat în Ialomița, pe care Iordan, Rum. Top., îl derivă pe nedrept din slav. borŏ "pin", e numele de persoană Bora (Mehedinți; I. Bianu, Doc. rom. 24), corespunzător bulg. serb. Boro (m), Bora (f).

Boru, care într'adevăr reprezintă pe slav. borŏ "pin" iar nu rom. bor < bour, cum susține S. Pușcariu, apare ca nume de munte și pădure în Vâlcea, sat în Buzău.

Valea Borului, în județul Prahova.

Borovăț, numele unui pîrâu în Mehedinți, reprezintă un derivat slav. *borovŏčŏ, serb. borovac < borŏ (cf. în toponimia Bulgariei Borovei, Borovecŏ)

Pinu, corespunzătorul românesc apare între altele ca nume de sat în Buzău.

Pinoasa, un sat și un deal în Gorj.

BORDU, un munte în Gorj și un deal în Bănat, repre-

BORUGA se numesc două pîraie în Bănat și un deal în Mehedinți, derivă din apelativul rom. borugă "vultoare de apă, mare" (Bănat); "canal mic natural abătut de la mașca râului" (Bănat); "fundătură strîmtă, numai pentru un car, printre două dealuri" (Viciu, Glosar).

E aproape identic cu rom. ierugă, "iazul morii" (Mehedinți), "groapă, canal de scurgere" (Țara Oașului) "braț de rîu ce duce apa la moară" (Bănat), etc.

E bulg. baruga "teren mocirlos" < bara (baruga < bărugă < borugă, cu trecerea ă < o după labială, ca în păpusoi < popușoi, etc.).

BOSNEAGU, e un pîrău în jud. Gorj și un sat în Bănat, numit și Moldova-Nouă, întemeiat la începutul veacului al XVII-lea, sub numele de Bosnegi, de locuitori Romîni, Țigani și Bulgari, veniți din Romînia (Baia de Aramă, Ocna, etc.). Cînd exploatarea minelor din aceste părți a luat un avînt mai mare, au urmat

acii noul așezări de Nemți, veniți din Carintia, Craina, Stiria și Tirol. După ce producțiunea metalică a mai scăzut, mare parte din Nemții de aci au plecat la Sasca, Oravița și Dognevca, iar parte din Români au trecut în Serbia. Toți aceștia erau designați cu numele de bosniaci, oameni veniți din Bosnia, serb. bošnjak, de unde și numele de persoană Bosneag (Mehedinți, Gorj) care de asemenea ar putea sta la baza unui nume topic.

Băinegi sau Băznegi, nume de sat și deal în Jud. Gorj, reprezintă pluralul aceluiaș nume de popor.

===== F i n e =====
=====

